

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kristián Mikulecký

Zdanění příjmů v souvislosti s kryptoaktivy

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Radim Boháč, Ph.D.

Katedra: Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 3. 12. 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 136 693 znaků včetně mezer.

Kristián Mikulecký

diplomant/diplomantka

V Praze dne 3. 12. 2021

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat prof. JUDr. Radimu Boháčovi, Ph.D. za pomoc a odborný dohled při vypracování mé diplomové práce. Také bych chtěl poděkovat své rodině a přítelkyni za podporu nejen při psaní diplomové práce, ale za oporu při celé době studia.

Obsah

Úvod	1
1. Technologické a právní aspekty kryptoaktiv	4
1.1. Druhy blockchainů	5
1.1.1. Soukromý Blockchain	5
1.1.2. Veřejný blockchain	5
1.2. Kryptoaktiva	6
1.2.1. Dělení kryptoaktiv	8
1.2.1.1. Platební tokeny	9
1.2.1.2. Investiční tokeny	10
1.2.1.3. Užité tokeny	10
1.2.1.4. Nezaměnitelné tokeny	11
1.2.1.5. Zaměnitelné tokeny	11
1.3. Kryptoaktiva v českých právních předpisech	13
1.4. Kryptoaktiva = peníze a měna?	13
1.5. Kryptoaktiva z pohledu občanského zákoníku	15
1.5.1. Kryptoaktiva = cenný papír?	17
1.5.1.1. Kryptoaktiva = listinný cenný papír?	18
1.5.1.2. Kryptoaktiva = zaknihovaný cenný papír?	19
2. Obecně k daním	21
2.1. Účel a funkce daně	22
2.2. Daňová soustava	23
3. Daň z příjmů fyzických osob v souvislosti s kryptoaktivy	25
3.1. Konstrukční prvky daně z příjmu FO	25
3.1.1. Subjekt daně	25
3.1.2. Předmět daně	25
3.1.3. Základ daně	26
3.1.3.1. Ocenění příjmů	26
3.1.3.2. Opakované směny, trading a jiné spekulace	27
3.1.4. Sazba	28
3.1.5. Ostatní konstrukční prvky	28
3.2. Rozbor příjmů fyzických osob	31
3.2.1. Příjem ze závislé činnosti	31
3.2.1.1. Veřejný sektor	31
3.2.1.2. Soukromý sektor	32
3.2.2. Příjmy ze samostatné činnosti	33
3.2.2.1. Příjem z kryptoaktiv v režimu živnostenského podnikání	34

3.2.2.2.	Příjem z kryptoaktiv v režimu jiného než živnostenského podnikání	36
3.2.2.3.	Příjem z užití nebo poskytnutí autorských práv u NFT tokenů	37
3.2.3.	Příjmy z kapitálového majetku.....	38
3.2.4.	Příjmy z nájmu	41
3.2.5.	Ostatní příjmy.....	43
3.2.5.1.	Pojem příjmu a způsoby jeho dosažení.....	44
4.	Daň z příjmu právnických osob	47
4.1.	Konstrukční prvky daně z příjmů právnických osob.....	47
4.1.1.	Subjekt daně	47
4.1.2.	Předmět daně	47
4.1.3.	Základ daně	48
4.1.3.1.	Účetnictví a kryptoaktiva.....	48
4.1.4.	Sazba daně a zdaňovací období.....	50
4.2.	Je výhodnější postupovat jako fyzická nebo právnická osoba?	50
5.	Jak nedanit	52
5.1.	Portugalská úprava daně z příjmů fyzických osob v souvislosti s kryptoaktivy	52
5.2.	Změna daňové rezidentury	54
	Závěr.....	56
	Seznam použitých zdrojů	59
	Seznam obrázků	67
	Abstrakt	68
	Klíčová slova: Daně z příjmů, kryptoaktiva, zdanění.	69
	Abstract	70
	Klíčová slova: Income tax, cryptoassets, taxation.	71

Úvod

Fenomén kryptoaktiv začal svou cestu na počátku roku 2009, kdy geniální jednatel nebo skupina osob pod názvem Satoshi Nakamoto spustila decentralizovanou síť bitcoinu. Od té doby uběhlo 12 let, během nichž došlo k prudkému rozvoji této technologie. V dnešním světě kryptaaktiva pronikla téměř do všech oblastí běžného života. Vznikly desítky společností, které dokázaly vyvinout systémy, které našly využití v oblasti financí, pojišťovnictví, cloudových službách, ale i hudbě, sportu nebo umění. Nárůst popularity a zájmu o kryptaaktiva způsobil zejména raketový vzestup jejich hodnoty v roce 2017, který dal vzniknout prvním kryptomiliardářům. Spolu s tímto vzestupem se o kryptaaktiva začaly aktivně zajímat také mezinárodní instituce a státní orgány. Poprvé se objevily dotazy, zda je nově nabyté miliony třeba zdanit. Od té doby uplynula poměrně krátká doba, a tyto dotazy nejsou dle mého názoru zcela zodpovězeny. Téma diplomové práce jsem si vybral pro jeho aktuálnost a novost. Některé oblasti zdanění nejsou u určitých druhů kryptoaktiv zatím popsány, což přináší výzvu, kterou jsem rád přijal.

V první části své práce se zaměřím na technickou a právní povahu kryptoaktiv. V souvislosti s kryptaaktivy se vyskytuje řada termínů, které budu v následujících částech práce využívat, a proto považuji za důležité je podrobit výkladu. Samotný obsah termínu kryptaaktiva je nejasný a autoři různých publikací, ať již vědeckých nebo právních, si jej vykládají odlišně. Za použití odborné literatury a právních předpisů si kladu za cíl tento pojem vyložit a tím stanovit jeho obsah. Při zkoumání právní povahy tohoto fenoménu využiji analýzy české právní úpravy s cílem podrobit bližšímu zkoumání obecně přijímané závěry, které se pokusím ověřit. Při analýze technické stránky, kde se zaměřím zejména na princip fungování blockchainu, budu vycházet z vědeckých knižních publikací a odborných internetových článků.

V části druhé svou práci orientuji na výklad pojmu daň. Ústředním pojmem této práce je právě daň, konkrétně daň z příjmů, přičemž vymezení koncepce daní obecně považuji za významné pro dokreslení obrazu celé práce. Za využití odborných publikací definuji pojem daň, spolu s popisem jejího účelu a rozdělením české daňové soustavy.

Část třetí je věnována dani z příjmů u osob fyzických. Její vnitřní rozdělení jsem pojal na 2 větší subkapitoly. V podčásti první rozeberu konstrukční prvky daně, které popisují daň z příjmů fyzických osob jako celek, s přihlédnutím ke specifikům, která mohou kryptaaktiva přinést. Podčást druhá se zaměřuje na jednotlivé druhy příjmů, které mohou být předmětem daně. Na

teoretických příkladech se pokusím postihnout situace, při kterých fyzická osoba může nabýt zdanitelný příjem. Cílem této části je podrobný rozbor jednotlivých druhů příjmů. Věřím, že s trochou kreativity se mi podaří s kryptoaktivy spojit všechny druhů příjmů.

Kapitola čtvrtá patří osobám právnickým. Oproti předchozí části nepřistoupím k vnitřní diferenciaci. Pomocí konstrukčních prvků se pokusím zachytit podstatu zdanění právnických osob, s přihlédnutím k možným problémům, které přinášejí kryptoaktiva. Například v oblasti účetnictví nebo oceňování.

Část pátá je věnována mezinárodnímu srovnání. Rád bych tuto část pojal jako zamyšlení se nad možností, jak se daňové povinnosti při nakládání s kryptoaktivy vyhnout. Pomocí metody komparace se zaměřím na rozdíly mezi českým a portugalským daňovým právem. Na příkladu tradingu kryptoaktiv popíšu hlavní odlišnost, a to úpravu zdanění fyzických osob. Evropská rozmanitost v oblasti daní, která je dána minimální harmonizací daňových předpisů, nám dává pozoruhodné možnosti, jak své zdanění optimalizovat. Výběr Portugalska jsem učinil z důvodu obecně menšího zájmu o tuto jihoevropskou zemi, která ovšem přináší zajímavou a rozdílnou právní úpravu od České republiky.

Za hlavní cíl diplomové práce si kladu **analýzu daní z příjmů fyzických a právnických osob, při nakládání s kryptoaktivy**. Pokud bych měl cíl formulovat do otázky, zněla by, jak správně zdanit příjmy z kryptoaktiv u fyzických a právnických osob? Věřím, že ji v průběhu této diplomové práce dokážu zodpovědět, a to i přes nedostatek právní úpravy a vyjádření oficiálních orgánů. V rámci své práce se pokusím vzdálit pouhému popisu a na několika příkladech ukázat praktická úskalí, která současná úprava může ukrývat.

Tento nový a moderní právní problém přináší úskalí i z hlediska dostupných zdrojů. Odborných publikací nebo monografií, které by se věnovaly zdanění kryptoaktiv je velice málo. I přesto se budu při naplnění cíle snažit vycházet z klasických literárních zdrojů. Samozřejmě stežejní část podkadů budou tvořit články odborné veřejnosti a elektronické publikace. Netradičním zdrojem informací pak budou internetové přednášky předních soudobých odborníků, kterými se do práce pokusím vnést nové pohledy.

Právní úprava kryptoaktiv se neustále vyvíjí a v budoucnu lze očekávat v této oblasti vyšší míru regulace, než máme v dnešní době. Mimo jiné na unijní úrovni v současné chvíli prochází procesem přijímání nové nařízení, které se problematiky kryptoaktiv bezprostředně dotýká. Diplomová práce je vypracována podle právní úpravy účinné ke dni 29. listopadu 2021 a je vysoce pravděpodobné, že v budoucnu dojde k její novelizaci.

1. Technologické a právní aspekty kryptoaktiv

V souvislosti s kryptoaktivy se často vyskytuje množina technických pojmů, které jsou s existencí této relativně nové technologie neodmyslitelně spjaty. Pojmy jako blockchain, hash nebo privátní klíč nalezneme téměř v každém odborném článku, který s kryptoaktivy souvisí. A není se čemu divit, všechny výše zmiňované pojmy jsou nezbytnou součástí každého kryptoaktiva. Společný základ pro všechny kryptoaktiva tvoří technologie blockchainu.

Blockchain je druh distribuované digitální databáze (v angličtině: „distributed ledger technology“ nebo také „DLT“). Účelem DLT je vytvořit databázi synchronizovaných dat, která je sdílena a rozložena na více místech v síti. Tyto místa se nazývají síťové uzly neboli nody. Od klasické centralizované databáze ji odlišuje zejména nezávislost na jednom centrálním správci, který by obsah databáze autoritativně kontroloval a absence jednoho centrálního serveru, na kterém by byla veškerá data uložena. Databáze je spravována všemi uživateli dohromady a je viditelná pro kohokoliv, kdo má do sítě přístup a umožňuje mu přečíst informace, které obsahuje.¹

Právě nejznámějším a nejpoužívanějším druhem DLT databáze je blockchain. Blockchain je specifický tím, že obsažené záznamy v databázi shlukuje do bloků. Tyto bloky jsou neměnné a postupně se připojují za sebe, čímž tvoří řetěz bezprostředně na sebe navazujících bloků informací (odtud anglicky: blockchain). Pojivo mezi jednotlivými bloky je vytvořeno hashovací funkcí. Hashovací funkce je matematický algoritmus, jehož výsledkem je hash. Tento bychom mohli označit za určitý jedinečný kryptografický výtah nebo otisk, který je zanechán v každém bloku blockchainové databáze. Smyslem hashe je zabránit úmyslnému narušení dat a ochrana navazování bloků.² Podstatou hashovací funkce je totiž to, že pokud změníme, byť i minimálně vstupní data, vyjde nám naprosto odlišný výsledek, tedy hash, který již nebude navazovat na předchozí řetěz výsledků. Kontrola hashů je pro výpočetní techniku velmi jednoduchá, a proto odhalit případný pokus o zařazení chybného bloku (například pokus o falšování databáze) není složité.³

¹ Ministerstvo financí České republiky: Veřejná konzultace – Blockchain, virtuální měny a aktiva [online] [cit. 2021-11-15] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/cenne-papiry/2018/verejna-konzultace-blockchain-virtualni-33613>.

² MAMORIA, Mohit. Co je Blockchain? A jak funguje? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://jaknakrypto.cz/co-je-to-blockchain-jak-funguje-blockchain/>.

³ Více o hashovací funkci a hashi např. zde: http://crypto-world.info/klima/2005/cryptofest_2005.htm.

V případě zjištění chybného výsledku ostatní účastníci sítě rozšíření databáze o další blok odmítnou. Ověřování správnosti hashe obsaženého v bloku je velmi účinná metoda, jak zabránit narušení správnosti obsahu databáze. Má ovšem jednu slabinu. Algoritmus blockchainu funguje tak, že zapojené počítače uznávají za správný ten řetězec bloků, který je nejdelší. V případě, že by útočníci ovládali více jak 51 % všech ověřujících počítačů v síti, mohli by připojit a označit za správný i zfalšovaný blok a následně si vytvořit nový nejdelší blockchain. Tento nový „zfalšovaný“ řetězec bloků by byl následně v souladu se zásadou správnosti nejdelšího řetězce považován i zbylými účastníky sítě za správný. Tento proces označujeme za útok 51 %. Realizace takového útoku je ovšem mimořádně ekonomicky nákladná, a proto se o něm hovoří spíše jako o teoretické hrozbě. ⁴

1.1. Druhy blockchainů

Technologie blockchainu umožňuje poměrně rozsáhlou variaci podob, ve které se může vyskytovat. Může být tedy ideální jak pro účely soukromé, například v rámci konsorcia společností v určité oblasti, tak veřejné, využívané osobami po celém světě. Obecně můžeme rozdělit blockchainy podle okruhu osob, které mají do databáze přístup na blockchainy soukromé a veřejné. Tyto dále dělíme na jedno a víceúčelové, podle schopností, které jsou dané databázi přiděleny. ⁵

1.1.1. Soukromý Blockchain

Při využití tohoto typu blockchainu dochází k omezení přístupu k datům uloženým v databázi široké veřejnosti. Uživatel takové databáze musí předem obdržet pozvánku s přístupem a následně musí být jeho účast schválena ostatními uživateli blockchainu. Hlavní výhodou je zejména ochrana soukromí ostatních uživatelů a obsahu databáze.

Výhoda kontroly přístupu, a tedy omezený počet uživatelů, s sebou přináší i určité nevýhody, jako zvýšené riziko hackerského útoku, či nižší kontrola podvodu ze strany některého člena.

1.1.2. Veřejný blockchain

Majoritním typem blockchainové sítě je ovšem ten veřejný. Veřejný typ nabízí otevřený a neomezený přístup k datům obsaženým v jednotlivých blocích pro širokou veřejnost. Každý si

⁴ WOLF, KAREL. Veřejné blockchainy pod útokem: jak funguje 51% útok, sobecký útok a na co dojel MtGox [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/verejne-blockchainy-pod-utokem-jak-funguje-51-utok-sobecky-utok-a-na-co-dojel-mtgox/>.

⁵ Cit.1.

tedy může vyhledat údaje v jeho síti, a to libovolně do minulosti. Hlavní výhodou je bezesporu transparentnost a možnost snadno dohledat a ověřit údaje z databáze. Každý uživatel se podílí na ověřování a potvrzování dat, čímž společně pomáhají vytvářet bezpečnost řetězu bloků. S vyšším počtem uživatelů a ověřovatelů, stoupají i nároky na výpočetní výkon potřebný k ověření dat, a tedy i ekonomická náročnost udržení blockchainu v chodu. Veřejné blockchainya můžeme dále rozdělit na jednoúčelový, jehož typickým příkladem je blockchain bitcoinu, jenž má účel platební a uchovatele hodnoty. Mezi ty víceúčelové můžeme zařadit například ethereum, které nám nabízí větší možnost využití své sítě. Mimo funkci platební a hodnotovou nám blockchain etherea poskytuje i prostor ve kterém mohou vývojáři vytvářet různé aplikace.⁶

1.2. Kryptoaktiva

Pojem kryptoaktivum není jednoduché definovat a jeho obsah si autoři různých vědeckých publikací vykládají rozdílně. Knetl popisuje ve své práci kryptoaktiva jako *zastřešující pojem pro mnoho forem soukromých aktiv, založených primárně na kryptografii a technologii DLT záznamu, ze kterých pramenní alespoň část jejich vnímané či inherentní hodnoty.*⁷ Z této definice vyplývá nadřazenost pojmu kryptoaktivum nad určitou skupinou jiných aktiv (např. kryptoměn), které ale mají společný základ v kryptografii a DLT. K této definici se osobně sám přikláním, protože i dále ve své práci budu užívat pojem kryptoaktivum ve významu nadřazenosti k jednotlivým kategoriím digitálních hodnot, které splňují výše zmíněné podmínky.

Původ této definice můžeme nalézt v publikaci⁸ ze dne 9. ledna 2019 Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA), která mimo jiné obsahuje tuto definici: *kryptoaktiva jsou typem soukromých aktiv, které závisí primárně na kryptografii a DLT technologii jako součást jejich domnělé či inherentní hodnoty.*⁹ Výše uvedená definice je dle mého názoru v současnosti ta nejlepší, kterou nám mezinárodní nebo vnitrostátní orgány dokázaly poskytnout. Ovšem i k této by se jistě daly poznamenat určité výhrady. Například použití popisného kritéria domnělé a

⁶ NOCAROVÁ, Michaela. Jaký je rozdíl mezi technologií Blockchain a Distributed Ledger Technology? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/jaky-je-rozdil-mezi-technologii-blockchain-a-distributed-ledger-technology/>.

⁷ PICHRT, Jan, Radim BOHÁČ a Jakub MORÁVEK. *Sdílená ekonomika tři roky poté - závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 287 s. ISBN 978-80-7598-591-0.

⁸ *Advice Initial Coin Offerings and Crypto-Assets* [online]. , 49 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-1391_crypto_advice.pdf.

⁹ *Report with advice for the European Commission on crypto-assets* [online]. 2019. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493daa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf>.

inherentní hodnoty v závěru první věty definice nepovažuji za nejvhodnější. Hodnota jakéhokoliv aktiva v čase může značně kolísat a stanovení, zda se jedná o hodnotu skutečnou nebo domělou je čistě subjektivní, přičemž nám tato informace nepřinese tížené odlišení, které by definice bezesporu měla poskytnout. Elbert k tomuto navíc dodává, že celkový charakter definice a formulace „domnělé či inherentní hodnoty“ považuje za projev kritiky kryptoaktiv ze strany evropských orgánů.¹⁰ S tímto tvrzením se osobně ztotožňuji a tuto část definice považuji za méně povedenou. Tuto jinak vydařenou definici přebral i zbylé evropské instituce s výjimkou Evropské centrální banky.

Evropská centrální banka přišla ve svých dokumentech s vlastní definicí pojmu kryptoaktiva, která ovšem směřuje proti evropskému i mezinárodnímu pojetí tohoto pojmu. Podle definice obsažené ve vyjádření Evropské centrální banky je kryptoaktivem *jakékoli aktivum v digitální formě, které není a ani nepředstavuje finanční nárok nebo finanční závazek fyzické nebo právnické osoby, a které nepředstavuje majetková práva vůči žádnému subjektu.*¹¹ Touto definicí ovšem ECB pokryla pouze jeden z druhů kryptoaktiv, které obecně známe pod pojmem kryptoměny. Je pochopitelné, že instituce, která se věnuje zejména cenové stabilitě, bude na kryptoaktiva nahlížet zejména z pohledu peněžního, tímto ovšem dochází k záměně pojmů a nelze se tedy s touto definicí příliš ztotožnit.

Na závěr bych rád uvedl, že v současné době prochází procesem přijímání nové nařízení Evropského parlamentu a rady o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937, které obsahuje vlastní definici, ke které vyjádřila svůj kladný postoj i Evropská centrální banka.¹² V odstavci 8 recitálu nařízení Evropská komise vyjadřuje potřebu definovat kryptoaktiva co možná nejširším způsobem, aby byly podchyceny všechny druhy kryptoaktiv. Podle článku 3 nového nařízení by pod kategorií kryptoaktiv spadaly tyto statky: „*kryptoaktivem*“ *se rozumí digitální zachycení hodnoty nebo práv, které může být převáděno a ukládáno elektronicky pomocí*

¹⁰ ELBERT, Tomáš. Kryptoaktiva jako cenné papíry?. Olomouc, 2020. rigorózní práce (JUDr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Právnická fakulta.

¹¹ *Crypto-Assets: Implications for financial stability, monetary policy, and payments and market infrastructures* [online]. 2019. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op223~3ce14e986c.en.pdf>.

¹² *STANOVISKO EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY k návrhu nařízení o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937 (CON/2021/4)*. In: . ročník 2021. Dostupné také z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.152.01.0001.01.CES&toc=OJ%3AC%3A2021%3A152%3AFULL#ntr12-C_2021152CS.01000101-E0012.

*technologie sdíleného registru nebo pomocí podobné technologie.*¹³ Obsah pojmu kryptoaktivum je zde definován pomocí kritéria technologie distribuované elektronické databáze nebo pomocí podobné technologie, čímž si Evropská unie nechává dostatečný prostor, aby v případě potřeby dokázala podřadit i kryptoaktiva fungující na jiné technologii. Dalším znakem kryptoaktiv je vtělený digitální obsah, který představuje hodnotu nebo právo, což nám dává základ pro jejich možné dělení, kterému se budu věnovat v další části práce. Nově navrhovanou definici hodnotím velice kladně, a to zejména pro její snahu být co nejvíce obecnou. Další vymežovací kritéria by v takto silně proměnném prostředí, které prochází velmi rychlým vývojem, byla pravděpodobně příliš omezující.

1.2.1. Dělení kryptoaktiv

S výkladem určitého pojmu se typicky pojí i jeho vnitřní diferenciaci a u kryptoaktiv tomu není jinak. Podobně jako můžeme nalézt vícero názorů na výklad a definici daného pojmu, nalezneme v různých odborných publikacích, ale i právních předpisech odlišnosti ve způsobu dělení.

Například Lánský ve své knize *Kryptoměny*¹⁴ nerozlišuje mezi jednotlivými druhy kryptoaktiv a společně je označuje jako kryptoměny. Podobně se přílišnou taxonomií kryptoaktiv nezabývají ve své publikaci¹⁵ Stroukal a Skalický, kteří kryptoaktiva prostě rozdělili na bitcoin a jiné altcoiny. Toto dělení není špatné a pro účely ekonomické, či otázky investiční, může být i vhodné. Pro účely právní mu ovšem chybí větší vnitřní diferenciaci, kdy zohledňuje podstatné rozdíly ve způsobu využití, průběhu vzniku a obsahu aktiv. Je důležité říci, že výše zmínění autoři se ve svých vydáních zaměřili spíše na stránku ekonomickou než právní, a proto jim toto zobecnění při přístupu ke kryptoaktivům nelze mít za zlé. Pokud využijeme jejich dělení, dostaneme se ke dvoukolejnosti kryptoaktiv, kdy na straně jedné budeme mít nejstarší kryptoaktivum bitcoin, od kterého následně odlišujeme veškerá ostatní kryptoaktiva – altcoiny (z anglického „alternative“ a „coin“).

¹³ *Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937.* In: . Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52020PC0593>.

¹⁴ LÁNSKÝ, Jan. *Kryptoměny*. V Praze: C.H. Beck, 2018, xvi, 144. ISBN 978-80-7400-722-4.

¹⁵ STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin a jiné kryptopeníze budoucnosti: historie, ekonomie a technologie kryptoměn, stručná příručka pro úplně začátečníky*. Třetí rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2021, 289 stran : ilustrace ; 21 cm. ISBN 978-80-271-1043-8.

V rámci evropské legislativy stejně jako v případě definice kryptoaktiv nepanuje mezi jednotlivými orgány obecná shoda na jejich rozdělení. Obsahem zprávy,¹⁶ kterou zpracoval Evropský orgán pro bankovníctví je i taxonomie kryptoaktiv. Tato vychází z obecně přijímaného dělení kryptoaktiv na tři základní skupiny tokenů:

- 1) platební tokeny (anglicky payment tokens),
- 2) investiční tokeny (investment tokens),
- 3) užité tokeny (utility tokens).

1.2.1.1. Platební tokeny

Pod skupinu platebních tokenů řadíme kryptoaktiva, která široká veřejnost označuje jako kryptoměny. Typickým účelem těchto tokenů je prostředek směny, případně mohou sloužit jako uchovatel hodnoty. Obsahem tokenu ovšem na rozdíl od dalších dvou skupin kryptoaktiv nejsou zpravidla subjektivní práva. Zpráva jako typické zástupce platebního tokenu uvádí bitcoin nebo litecoin, které můžeme řadit k nejstarším zástupcům kryptoaktiv vůbec. Mimo tyto nejznámější kryptoměny existují stovky dalších více či méně podobných projektů, které vznikly s ambicí vytvořit novou, všeobecně přijímanou digitální měnu, která bude společná všem lidem bez ohledu na stát nebo hranice. Hlavním měřítkem pro úspěšnost platebního tokenu je bezesporu míra jeho adopce v rámci běžného hospodářského styku. V rámci České republiky patříme ke světové špičce v rámci adopce a přijímání kryptoměn u běžných obchodníků. Běžně v Praze, ale i jinde v republice můžeme narazit na kavárnu, kde za svou kávu mohou zaplatit pomocí bitcoinu nebo litecoinu nebo si na internetu v e-shopu za kryptoměny koupit zboží. Opravdové adopci a všeobecnému přijetí ovšem brání zejména vysoká volatilita aktiv, která přirozeně způsobuje nedůvěru širší veřejnosti. Řešením vysoké volatility jsou specifické platební tokeny, které se nazývají **stablecoins**. Stablecoins udržují úzké flukuační pásmo k podkladovému aktivu, nejčastěji fiat měně, v praxi obvykle euro nebo americký dolar. Příkladem může být kryptoaktivum tether, které je emitováno společností Tether Limited v kurzu 1 americký dolar = 1 tether. Dolary, které společnost za tento prodej utrží slouží ke krytí hodnoty vydaných tokenů. Vlastník tokenu pak může kdykoli žádat emitenta o směnu za původní aktivum. Hlavním problémem stablecoins jsou samotní emitenti, kteří musí udržovat vysokou míru důvěry v očích uživatelů a peněžní

¹⁶Report with advice for the European Commission on crypto-assets [online]. [cit. 2021-11-15]. 2019. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493daa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf>.

zásobu, aby v případě „runu“ na emitenta dokázali uspokojit všechny držitele tokenu. Plné krytí, ke kterému se vydavatelé stablecoinu zavázali, bylo několikrát různými vládními orgány zpochybněno a netransparentnost soukromých společností, které stablecoins vydávají bývá pravidelně terčem kritiky (v nedávné době např. do médií pronikla zpráva, že se společnost Tether Limited dostala do hledáčku amerických úřadů, které prověřovaly aktivity společnosti a její peněžní rezervy¹⁷). Tyto zprávy a nedostatečná regulace stojí v cestě širší adopci této technologie a vzbuzuje mnohdy oprávněnou obavu široké veřejnosti.¹⁸

1.2.1.2. Investiční tokeny

Pod investiční tokeny řadíme kryptoaktiva s nimiž jsou spojena určitá práva. Mimo práva vlastnická, jsou obsahem investičního tokenu také práva na peněžitá či nepeněžitá plnění vůči emitentovi nebo účast držitele tokenu na projektu emitenta. Jejich účelem je typicky získání kapitálu na vývoj a provoz samotného projektu. Právě investiční tokeny jsou skupinou kryptoaktiv, které pro svou povahu bývají nejvíce připodobňovány k cenným papírům. Práva, která jsou s tokenem neoddělitelně spjata (např. právo na výplatu dividendy), odpovídají právu typicky spojovaným s akciemi nebo dluhopisy.

1.2.1.3. Užité tokeny

Obsah užitého tokenu tvoří digitální přístup ke konkrétnímu zboží nebo službě jeho vydavatele, které jsou dostupné v rámci databáze DLT. Užité token neslouží k platbě za zboží ani jako prostředek směny u jiného poskytovatele, může být uplatněn pouze u vydavatele za službu nebo zboží, která byla s tokenem spojena. Služba nebo zboží často v době prodeje tokenu ještě neexistuje, neboť mnoho projektů získává kapitál na vývoj a dokončení projektu tím, že nabídnou svou službu nebo zboží ještě před tím, než je skutečně dokončena. Jako příklad zpráva¹⁹ uvádí, že k přístupu ke cloudovým službám může být vydán užité token.

Výše uvedené rozdělení je všeobecně používané a pracují s ním v menších či větších obměnách národní orgány, mezinárodní organizace i soukromé společnosti, které se kryptoaktivity obecně zabývají. Zde bych chtěl zmínit britskou společnost CryptoCompare zabývající se sběrem, hodnocením a analýzou dat, která mimo jiné v roce 2018 vypracovala zprávu, ve které se pokusila

¹⁷ O možných podezřeních a vyšetřování např. zde <https://www.cftc.gov/PressRoom/PressReleases/8450-21>.

¹⁸ Více o stablecoins dostupné např. ve zprávě ČNB zde DERVIZ, Alexis. *Stablecoins – brána mezi světem kryptoaktiv a konvenčních aktiv?* [online]. [cit. 2021-11-15]. 30. 3. 2020. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Stablecoins-brana-mezí-svetem-kryptoaktiv-a-konvencnich-aktiv/.

¹⁹ cit. 16.

zhodnotit a sjednotit taxonomii kryptoaktiv, které používají vládní i soukromé instituce ve světě (např. Švýcarský orgán dohledu nad finančním trhem, Americká komise pro cenné papíry, Britský statistický úřad) a vytvořit vlastní univerzální systém rozdělení. Základem jejich taxonomie je odlišení kryptoaktiv podle jedinečnosti a nezaměnitelnosti na **nezaměnitelná (Non – fungibles, zkráceně NFT)** a **zaměnitelná (fungibles) kryptoaktiva**.

1.2.1.4. Nezaměnitelné tokeny

Fenoménem poslední doby jsou právě nezaměnitelná kryptoaktiva. Využití blockchainové technologie v rámci e-sportů, umění a snahy o rozšíření kryptosvěta do dalších odvětví vedly k tokenizaci hmotných i nehmotných statků. Za počátek můžeme označit projekt CryptoKitties, který vznikl v roce 2017 v rámci ekosystému etherea. CryptoKitties je hra, ve které hráč sbírá, nakupuje a prodává virtuální kočky, které existují právě ve formě NFT tokenu²⁰. Unikátnost zápisu tokenu v databázi DLT dává záruku, že daný token je originál a existuje právě v této jediné podobě. Od roztomilých koťátek v roce 2017 došlo k rychlému vývoji a v dnešní době si v tokenizované podobě můžeme zakoupit obraz známého umělce Banksyho, originální nahrávku oblíbené kapely, či pozemek ve virtuálním světě Decentraland, přičemž veškeré tyto nehmotné statky existují online a jsou spojeny s jedinečným tokenem v rámci blockchainu.²¹

1.2.1.5. Zaměnitelné tokeny

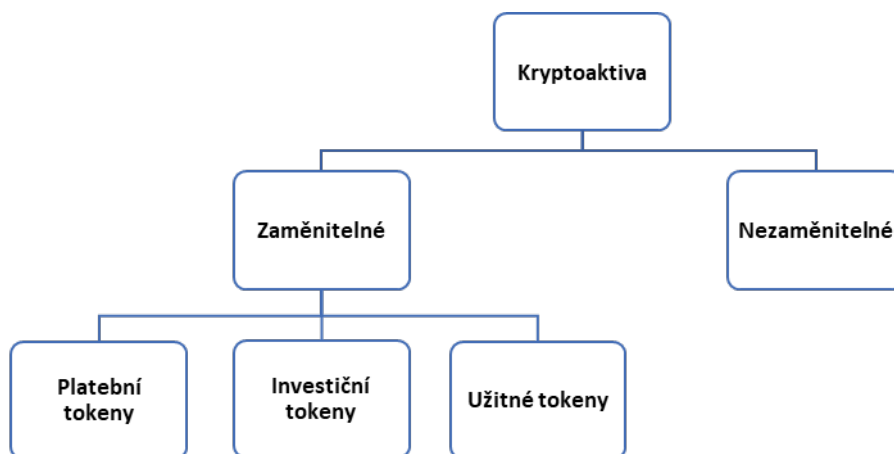
Pod zaměnitelné tokeny spadají tři výše uvedené kategorie kryptoaktiv: platební, investiční a užitkové. V současné době drtivá většina existujících tokenů spadá pod tokeny zaměnitelné. Příkladem zaměnitelných tokenů jsou kryptoměny, kdy jeden bitcoin je stejně cenný a kvalitní jako bitcoin jiný (zde by se dalo namítnout, že v dnešní době se z důvodu ekologie hovoří o bitcoinech „zelených“, které jsou vytěženy ekologickým způsobem za použití elektřiny z obnovitelných zdrojů a těch ostatních, u kterých byla pro těžbu použita energie z uhlí a jiných neobnovitelných zdrojů. Toto dělení je z hlediska ekologického jistě důležité, ale z pozice kvality, hodnoty či funkčnosti zcela irelevantní).

Pokud vytvoříme kompilaci výše uvedených informací, získáme podle mého názoru dostatečně kvalitní osnovu, která nám pomůže rozřadit kryptoaktiva do základních skupin. Tento

²⁰Více info na oficiálních stránkách CryptoKitties dostupné zde *Cryptokitties* [online]. Dostupné z: <https://www.cryptokitties.co/>.

²¹MÁRA, Petr. Přepálené NFT? A proč je Bitcoin pro starý? [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ITJ6VojBeys>.

přehled nám pomůže v orientaci a usnadní identifikovat skupiny kryptoaktiv, které budou s přihlédnutím k jejich povaze předmětem daně z určitého druhu příjmu.

Obr. 1 grafické znázornění výsledného rozdělení kryptoaktiv

Na závěr této kapitoly se vrátím k novému evropskému nařízení, které prochází procesem schvalování a obsahuje nové skupiny dělení. Tato dělení nebudu ve své práci prozatím reflektovat, protože se stále nachází v procesu tvorby, ovšem pro úplnost informací mi připadá důležité ho v práci uvést. Z návrhu nařízení o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice 2019/1937, nám vyplývá dělení na čtyři kategorie kryptoaktiv:

- 1) kryptoaktiva, které nyní spadají pod definici investičního nástroje evropské směrnice MiFID II,
- 2) užité tokeny, kdy v článku 3 nařízení kopíruje všeobecně přijímanou definici, která se nijak neliší od výše uvedených. Obsah této kategorie tedy zůstává bez změn,
- 3) tokeny vázané na aktiva, které svou hodnotu odvozují od jedné nebo více FIAT měn, jedné nebo několika komodit, či jedné nebo více jiných kryptoaktiv,
- 4) elektronické peněžní tokeny, které svoji hodnotu odvozují od jedné FIAT měny.

Kategorii 3 a 4 bychom mohli označit jako skupinu stablecoins, přičemž jejich hlavním účelem má být prostředek směny.

1.3. Kryptoaktiva v českých právních předpisech

V české právní úpravě na pojem kryptoaktiva nenarazíme. Český zákonodárce místo něho pracuje s pojmem virtuální aktiva, který definuje pro potřeby AML zákona.²² Novela zákona účinná od 1. ledna 2021 nahradila dřívější pojem virtuální měna a rozšířila tak působnost zákona. Virtuální měny zákon definoval jako *elektronicky uchovávanou jednotku bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, a která není peněžním prostředkem podle zákona o platebním styku, ale je přijímána jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta.*²³ V mezinárodním prostředí bychom virtuální měny podle českého AML zákona označily jako kryptoměny. Zda i ostatní kryptoaktiva podléhaly režimu AML bylo nejasné. Novela tento problém vyřešila. Virtuální aktiva jsou nově definována jako *elektronicky uchovatelná nebo převoditelná jednotka, která je způsobilá plnit platební, směnnou nebo investiční funkci, bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta.*²⁴

Zákonodárce si za diferenční kritérium zvolil způsobilost plnit platební, směnnou nebo investiční funkci, čímž se defacto podařilo pokrýt veškerá současná kryptoaktiva. Negativní kritérium zde tvoří výčet věcí²⁵, které za virtuální aktivum zákon nepovažuje. Díkce zákona tím mimo jiné potvrzuje obecně přijímaný závěr, že virtuální aktiva (kryptoaktiva) za cenné papíry považovat nemůžeme.

1.4. Kryptoaktiva = peníze a měna?

Peníze a měna jsou základními instituty finančního měnového práva. Při zkoumání kryptoaktiv, zejména skupiny platebních tokenů, které se někdy označují jako kryptoměny, se nelze ubránit myšlence, zda alespoň tyto nelze považovat za peníze, případně měnu. Peníze jsou pojmem spíše ekonomickým, který vyjadřuje kategorii statků, které slouží k uchování hodnoty, zprostředkování směny a fungují jako ukazatel cen.²⁶ Kohajda definuje peníze jako *určité*

²² AML zákonem rozumíme zák. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Zkratka pochází z anglického ekvivalentu Anti-Money Laundering (AML).

²³ § 2 odst. 1 písm. l) zák. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ve znění účinném do dne 31. prosince 2020.

²⁴ § 4 zák. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

²⁵ § 4 AML zákona vylučuje, aby se za virtuální aktivum považoval cenný papír, investiční nástroj, nebo peněžní prostředek podle zákona o platebním styku, jednotku podle § 3 odst. 3 písm. c) bodů 4 až 7 zákona o platebním styku, nebo jednotku, kterou je prováděna platba podle § 3 odst. 3 písm. e) zákona o platebním styku, nebo jednotkou podle písmene a) bodu 2 a kterou lze v konečném důsledku zaplatit pouze za úzce vymezený okruh zboží nebo služeb, který zahrnuje elektronicky uchovatelnou nebo převoditelnou jednotku podle písmene a).

²⁶ KARFÍKOVÁ, Marie. Teorie finančního práva a finanční vědy. Praha: Wolters Kluwer, 2017, x, 344. ISBN 978-80-7552-935-0.

*předměty, které lze použít jako oběživo (tj. k bezprostřední směně za nakupované zboží, služby a jiné statky) nebo platidlo (tj. k provádění tzv. finančních plateb) na úhradu peněžních závazků denominovaných v měně, na kterou znějí, a to v jejich nominální hodnotě.*²⁷ Měna je pojmem zejména právním a vyjadřuje konkrétní formu peněz. Rozdíl mezi měnou a penězi není ovšem pouze v jejich konkrétnosti. Důležitý atribut měny je její vydavatel, který vystupuje jako určitá autorita, která za měnou stojí, definuje ji a stanovuje pravidla pro její používání. Takovou autoritou je typicky stát, který na svém území vydává, spravuje a kontroluje užívání měny. Karfíková proto měnu definuje jako konkrétní soustavu peněz zavedenou v určitém státě a systematicky upravovanou právním řádem tohoto státu.²⁸

Jak je z definice peněz zřejmé, plní peníze několik funkcí. Ekonomická teorie popsala tři základní funkce, které můžeme zároveň považovat i za kritéria, které musí peníze splnit, abychom je mohli za peníze označit. První z nich je prostředek směny. Peníze musí všeobecně umožňovat nákup a prodej zboží, služeb a dalších statků, a to ve velkém měřítku. Kryptoaktiva bezesporu za prostředek směny označit můžeme, vždyť za bitcoin nebo litecoin si dnes v Praze mohu nakoupit v různých obchodech téměř cokoliv.²⁹ Mimo hlavní město je situace ovšem zcela odlišná a kryptoaktivity se budu snažit marně zaplatit ve většině měst a vesnic na území České republiky. Funkci prostředku směny ve smyslu peněz tedy dle mého názoru kryptoaktiva zatím nesplňují. Druhou funkcí je zúčtovací jednotka. Peníze slouží i jako nástroj ukazující hodnotu statků. Také tuto funkci dle mého názoru kryptoaktiva zřejmě nenaplnují, protože zatím není běžné abychom zboží a služby oceňovali např. v bitcoinech. Peníze mají za úkol zjednodušit směnu a obchod, a to tak, že cenu statku vyjádříme v penězích jakožto ekvivalentním měřítku. Třetí funkcí peněz je uchovavatel hodnoty. Myslím si, že tato funkce je jediná v případě kryptoaktiv naplněna. Uchovavatel hodnoty musí být schopen uchovat svou hodnotu v čase a dovolit tak subjektu přenést své bohatství v čase.³⁰ I přes vysokou volatilitu kryptoaktiva je mým názorem, že určitou hodnotu v sobě vždy uchovají a budou tedy schopny splnit funkci platebního prostředku v budoucnosti. Vzhledem k výše uvedenému nelze jinak než uzavřít, že kryptoaktiva nenaplnují funkci peněz, a tudíž za ně nemohou být považována. Mimo výše uvedené, samozřejmě narazíme i na problém

²⁷ HENDRYCH, Dušan, Miroslav BĚLINA, Josef FIALA, Pavel ŠÁMAL, Ivana ŠTENGLOVÁ a Pavel ŠTURMA. *Právní slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

²⁸ KARFÍKOVÁ, Marie, cit. 26.

²⁹ V Praze dnes Bitcoin, či jiné kryptoaktivum přijímají jako platbu na mnoha místech, například v Alze, kavárně Paralelní polis, či restauraci U Malífů. Vyznačená místa, kde lze kryptoaktiva zaplatit nalezneme např. na webových stránkách Coinmap.org.

³⁰ SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018, 535 stran : ilustrace ; 25 cm. ISBN 978-80-7261-537-7.

formy peněz. Kryptoaktiva neexistují v hmotné podobě, a proto je zřejmé, že se o hotovostní peníze jednat nebude. Při podřazení pod peníze bezhotovostní problém absence hmotného podoby kryptoaktiv nevyřešíme. Bezhotovostní peníze jsou peníze ve formě záznamů na účtech v bankách.

³¹ Tyto peníze následně můžeme v bance, či jiných peněžních institucích směnit za peníze hotovostní. Poslední možností je podřadit kryptoaktiva pod peníze elektronické. Karfíková za elektronické peníze považuje: *majetkovou hodnotu, která je vydávána proti přijetí hotovostních nebo bezhotovostních peněz a představuje pohledávku vůči svému vydavateli a je přijímána i jinými subjekty než svým vydavatelem.* ³² Ani tuto definici kryptoaktiva naplňovat nebudou, jelikož nejsou pohledávkou a nenalezneme u nich žádnou formu závazku vlastníka kryptoaktiva vůči jejímu vydavateli. Zákon o platebním styku mimo definici elektronických peněz stanovuje i subjekty oprávněné elektronické peníze emitovat. ³³ V případě kryptoaktiv nemůžeme obecně hovořit o jejich vydávání, protože vznikají procesem těžby, který je popsán níže. Nedochází tedy k jejich emitování osobou, která by vyhovovala § 6 zákona o platebním styku. Výše uvedené potvrzují i názory odborné veřejnosti, ³⁴ finanční správy ³⁵ a stanovisko České národní banky. ³⁶ Z tohoto důvodu můžu s jistotou uzavřít, že **kryptoaktiva nelze považovat za peníze či měnu v žádné podobě.**

1.5. Kryptoaktiva z pohledu občanského zákoníku

Po provedené analýze právních předpisů, která nám odpověděla na otázku: co pod pojem kryptoaktivum můžeme podřadit, zbývá předtím, než se pustím do rozebírání daňových aspektů, zařadit kryptoaktiva v rámci systematiky českého civilního práva. Všeobecně přijímaný názor je, že kryptoaktiva jsou **nehmotnou movitou věcí.** ³⁷ Pro ověření tohoto obecně přijímaného tvrzení

³¹ *Bezhotovostní peníze, platební prostředky* [online]. [cit. 2021-11-15]. 6. 5. 2016. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/penize-a-ucty/bezhotovostni-penize>.

³² KARFÍKOVÁ, Marie, cit. 26.

³³ Viz §6. Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku.

³⁴ NĚMEC, Libor a Jarmila TORNOVÁ. K právní regulaci kryptoměn, díl I. *Právní rádce* [online]. [cit. 2021-11-15]. 15. června 2018. Dostupné z: <https://pravniciradce.ekonom.cz/c1-66168650-k-pravni-regulaci-kryptomen-dil-i>.

³⁵ *Vyjádření generálního finančního ředitelství č.j. 150 211/17/7100-10111-013994* [online]. 2018 Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.

³⁶ ČNB. *Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB?* [online]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>.

³⁷ Tento názor zastává například finanční správa nebo ČNB. Vyplývá např. z vyjádření generálního finančního ředitelství Č. j.: 150 211/17/7100-10111-013994 Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.

se zaměřím na definici věci obsaženou v občanském zákoníku, jejíž rozborem se pokusím tento výrok dokázat.

Věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.³⁸

Z pohledu občanského zákoníku zákonodárce vybral ke specifikaci věci v právním smyslu dvě pozitivní definiční kritéria.³⁹ Prvním z nich je odlišnost od osob, které kryptoaktiva bezesporu splňují. Druhým je objektivní schopnost přinést hospodářský užitek. Kryptoaktiva mohou sloužit jako prostředek platby, zajišťovat přístup ke zboží nebo službě, ale mohou poskytovat i užitek estetický v případě NFT tokenů. Obě pozitivní kritéria, která stanovuje občanský zákoník tedy naplňují. Z definičního znaku užitečnosti pro potřeby lidí vyplývá i požadavek objektivní možnosti ovladatelnosti věci,⁴⁰ která může být u kryptoaktiv zpochybnována. Kryptoaktivum existuje, jak jsem již výše uvedl, pouze jako zápis v blockchainu, přičemž se vyskytuje na několika místech (síťových uzlech) současně. Mohlo by se tedy zdát, že ovladatelnost kryptoaktiv v rámci blockchainu je minimálně sporná. Tato presumpce by ovšem byla chybná. Pokud chceme, aby došlo ke změně nebo přesunu kryptoaktiva, potřebujeme privátní klíč, který by při správném nakládání měl znát pouze vlastník daného kryptoaktiva. Pouze pomocí tohoto klíče lze uplatňovat veškerá vlastnická práva ke kryptoaktivu jako věci, tedy ho například zcizit, směnit, zničit nebo darovat. Existence prvku privátního klíče nám splňuje podmínku objektivní možnosti věc, tedy kryptoaktivum, ovládat.

Občanský zákoník přistupuje u věcí k několika dělením. V § 496 nalezneme dvě možná dělení, a to na věci **hmotné nebo nehmotné**. Je pravdou, že kryptoaktivum můžeme vložit na elektro – magnetický nosič,⁴¹ ovšem aktivum se nestává součástí nosiče, lze jej kdykoli vyjmout a může dále existovat i bez tohoto nosiče. O věc hmotnou se tedy jednat nebude. Nehmotné věci definujeme jako práva, jejichž povaha to připouští a jiné věci bez hmotné podstaty. Kryptoaktiva nefungují na principu určitého práva, které by s nimi bylo spojené (např. na přijetí kryptoaktiva jako platidla, či právo vůči těžaři na zápis změny do bloku). Systém funguje na principu nabídky a poptávky, kdy těžaři jsou odměňováni a zpracovávají transakce na základě nejvyšší nabízené

³⁸ §489 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁹ KOUKAL, Pavel. § 489 [Pojem věci v právním smyslu]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 3.

⁴⁰ KOUKAL, Pavel., cit. 39.

⁴¹ Např. kryptopeněženka Trezor.

odměny a kryptoaktiva jsou akceptována pro jejich hodnotu na trhu. Nebude se tedy jednat ani o právo. Kryptoaktiva mohou proto označit za jiné věci bez hmotné podstaty.

Mezi další druhy věcí, které rozeznává občanský zákoník, patří dělení na věci **movité a nemovité**. Ustanovení § 498 občanského zákoníku nám dává výčet věcí, které označujeme za nemovité a z důvodu toho paragrafu je očividné, že kryptoaktiva můžeme považovat za věci movité. Další dělení na věci **zůživatelnné a zastupitelné** nelze obecně na kryptoaktiva uplatit, protože jednotlivé druhy budou naplňovat jednu nebo druhou skupinu. Nezaměnitelné a některé investiční tokeny můžeme označit za věci nezůživatelnné a nezastupitelné. Naopak většinu platebních a utility tokenů můžeme považovat za zastupitelné. Utility tokeny dále můžeme podřadit i pod spotřebitelné věci.

1.5.1. Kryptoaktiva = cenný papír?

Rovněž mezi pojmy kryptoaktivum a cenný papír by jistě rád položil nejméně jeden obchodník. Zařazením kryptoaktiv mezi cenné papíry by obchodníkům na burzách přineslo nemalé daňové výhody nebo dokonce úplné daňové osvobození. Jako příklad se nabízí osvobození příjmů z úplatného převodu cenných papírů, který nepřesáhne 100.000 korun ve zdaňovacím období⁴² nebo možnost uplatnit časový test 3 let, po nichž je příjem osvobozen bez ohledu na jeho výši.⁴³ Podobně jako v předchozí kapitole i zde uvedu obecně přijímaný názor a to, že **kryptoaktiva za cenné papíry považovat nemůžeme**⁴⁴ a pokusím se dokázat, zda tento výrok platí.

Občanský zákoník rozeznává dvě podoby cenných papírů. Listinný cenný papír, který je definován v § 514 občanského zákoníku a zaknihovaný cenný papír, jehož definici obsahuje § 525 občanského zákoníku. Zaknihované cenné papíry ovšem podle komentáře *nejsou cennými papíry podle podoby, ale pouze právy, na něž se použije ustanovení o cenných papírech*.⁴⁵ Dále komentář uvádí, že nová právní úprava opouští binární úpravu cenného papíru, ovšem zákon mezi nimi bude nadále terminologicky rozlišovat. Abych ve své práci dodržel záměr zákonodárce, budu prvně

⁴²§4 odst. 1 písm.w) Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

⁴³§4 odst. 1 písm.x) Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

⁴⁴Vyplývá např. ze stanoviska ČNB ke kryptoměnam a vyjádření Generálního finančního ředitelství č.j. 150 211/17/7100-10111-013994. Dostupné z https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.

⁴⁵VÍTEK, Jindřich. § 525 [Zaknihovaný cenný papír]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 1.

zkoumat kryptoaktiva z pohledu listinného cenného papíru, který tvoří základní pojem, a až následně z pohledu zaknihovaného cenného papíru, jenž je jeho subtypem.

1.5.1.1. Kryptoaktiva = listinný cenný papír?

Cenný papír je listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.⁴⁶

Zákon ve své definici vytýčil dva charakteristické znaky pro listinný cenný papír. Prvních z nich je listinná podoba cenného papíru. Pojem listina je v právu obvykle vykládán velmi extenzivně. Vítek v komentářovém ustanovení o cenném papíru uvádí, že za listinu můžeme považovat jakýkoli *hmotný substrát, na němž je zachycen určitý písemný projev*.⁴⁷ Jako nejčastější příklad uvádí list papíru, tedy listinu v klasickém smyslu, ovšem dodává, že „*charakter samotného hmotného substrátu nemá podstatný význam, může jít o jakoukoli movitou věc schopnou stát se nosičem psané informace*“.⁴⁸ Na tomto základě bychom mohli teoreticky uzavřít, že listina, ve které bude právo inkorporováno může být tvořena zápisem v blockchainové databázi, který může být uchován na elektro-magnetickém nosiči.

Akademická veřejnost se ovšem s tímto závěrem neztotožňuje, kdy Němec uvádí, že pomocí teleologického a systematického výkladu ustanovení § 514 občanského zákoníku došel k závěru, že kryptoaktiva pod cenné papíry podřadit nelze⁴⁹. Dědič ve svém článku⁵⁰ přichází s argumentem nedostatečné individualizace cenného papíru jako elektronické písemnosti a dodává, že listinný cenný papír by tímto mohl být degradován až na úroveň jakékoli písemnosti. Což se, podle jeho názoru, neshoduje s povahou cenného papíru. Ztotožňuji svůj názor s výše uvedenými argumenty a přidávám argument nelogičnosti takového zařazení. Podřazení aktiva, které je vyjádřeno jako zápis v určité databázi pod listinné cenné papíry, smývá rozdíl mezi listinnými a zaknihovanými cennými papíry, který zákon stále vyžaduje.

⁴⁶§514 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁷ VÍTEK, Jindřich. § 514 [Cenný papír]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 2.

⁴⁸ VÍTEK, Jindřich. § 514 [Cenný papír]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 2.

⁴⁹NĚMEC, Libor a Jarmila TORNOVÁ. Cit. 34.

⁵⁰DĚDIČ, Jan, Jan ŠOVAR a Ondřej MIKULA. Proč podle českého soukromého práva nelze uvažovat o (ICO) tokenech jako o cenných papírech. *Právní rádce* [online]. 2018(15-16). [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.finregpartners.cz/wp-content/uploads/2018/09/ICO_Article_2018.pdf.

Druhou podmínku, a to obsah určitého práva, které je s aktivem spojeno, bezpochyby investiční a užité tokeny naplňovat budou. I přes naplnění druhé podmínky je ovšem zřejmé, že o cenné papíry listinné se v případě kryptoaktiv nejedná.

1.5.1.2. Kryptoaktiva = zaknihovaný cenný papír?

*Je – li cenný papír nahrazen zápisem do příslušné evidence a nelze – li jej převést jinak než změnou zápisu v této evidenci, jedná se o zaknihovaný cenný papír.*⁵¹

Stejně jako listinný cenný papír má ten zaknihovaný dva pojmové znaky, které jej specifikují. Prvním z nich je absence listiny cenného papíru, která je nahrazena zápisem v evidenci. Blockchain je technologií, kterou bychom rozhodně za typ evidence mohli označit. Údaje o veškerých vydaných kryptoaktivech daného projektu najdeme zapsané právě v jeho blocích a převod je možný pouze dalším zápisem do bloku. Díkce zákona ovšem vyžaduje zápis do **příslušné** evidence. Tímto zákon klade specifický nárok na její typ, přičemž podmínky pro uznání databáze nalezneme ve zvláštním zákoně.⁵² Zákon požaduje, aby se jednalo o evidenci přímo zákonem vytvořenou nebo zákonem uznanou. Této podmínce již blockchain vyhovovat nebude a s přihlednutím k jeho povaze decentralizované databáze, která je tvořena a existuje na mnoha místech současně, pravděpodobně vyhovovat nikdy nebude. S tímto názorem souhlasí i Němec a Tornová, kteří uvádí: *umyslem našeho zákonodárce tedy zjevně nebylo umožnit vydávání cenných papírů v digitální podobě mimo centrální či samostatnou evidence, např. v rámci nějakého decentralizovaného systému.*⁵³ Teoreticky bychom podmínky mohly naplnit ve chvíli, kdyby kryptoaktivum vydával sám stát. Státní orgány by kryptoaktivum vytvořily, ovládaly a zapisovaly údaje do blockchainu, který by tvořil evidenci vyhovující zákonu.⁵⁴

S přihlednutím k výše uvedenému si dovolím potvrdit všeobecně přijímané tvrzení, že současná právní úprava brání tomu, abychom v případě jakýchkoli kryptoaktiv hovořili o cenných papírech. Tento závěr musím učinit i přesto, že s určitými druhy kryptoaktiv jsou spojena práva, která jsou shodná s právy, které jsou spojena s akciemi či dluhopisy a podobnost je zde tedy zřejmá.

⁵¹ §514 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵² §92 Zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

⁵³ NĚMEC, Libor a Jarmila TORNOVÁ. Cit. 34.

⁵⁴ Pokusy o vytvoření státem řízeného kryptoaktiva nejsou myšlenky vůbec nereálné. Například Bahamy, kde centrální banka vydává vlastní kryptoměnu Sand dollar. Pokusy ovšem nalezneme i u významných světových hráčů. Čína v současné době vlastní centrálně řízenou kryptoměnu testuje. S myšlenkou na vytvoření vlastní kryptoměny vystoupili i zástupci amerického FEDU, či Bank of England.

Závěrem si trůufám vyjádřit přěsvědčení, že v budoucnu dojde pod tlakem ze strany soukromé i mezinárodní ke změně zákona a určitá skupina (investiční a užitné tokeny) aktiv bude pod cenné papíry podřazena.⁵⁵

⁵⁵ Inspirovat se český zákonodárce může např. ve Švýcarsku, kde určité skupiny kryptoaktiv již nyní pod cenné papíry zařazeny jsou.

2. Obecně k daním

Daně jsou jeden ze základních druhů příjmů do veřejných rozpočtů. Spolu s daněmi tvoří příjmovou část poplatky, půjčky nebo dary. Kubátová ve své publikaci definuje daň jako

*povinnou, nenávratnou, zákonem určenou platbu do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností.*⁵⁶

Povinnost, nenávratnost a zákonná určenost daně spočívá v nutnosti daň plnit, v opačném případě by následovalo vymáhání ze strany správce daně a případná represe. Zákonnost daně nalezneme zakotvenou na té nejvyšší právní úrovni. Listina základních práv a svobod v čl. 11 odst. 5 stanovuje, že daně a poplatky je možné ukládat pouze na základě zákona. Nenávratnost určuje jednosměrnost daňového plnění. U daně se v podstatě jedná o převod finančních prostředků od soukromého sektoru k sektoru veřejnému. S tímto souvisí i ona neekvivalentnost a neúčelovost. Plátce daně nemá nárok na určité ekvivalentní protiplnění za plnění své daňové povinnosti a ani nemůže ovlivnit, na co bude v budoucnu v rámci veřejného rozpočtu jeho daňový odvod využit.⁵⁷

Jiní autoři ve svých teoretických publikacích přidávají pro popis daně další znaky, jako například nedobrovolnost a nesankčnost daňového plnění. Tuto dalších specifikaci můžeme například nalézt ve skriptech Boháče, který uvádí: *Daně jsou na jednu stranu nedobrovolným plněním, neboť povinnost k placení daně je uložena zákonem, avšak jedná se o plnění nesankční povahy, které není ukládáno za nesplnění právní povinnosti.*⁵⁸ Obecně se ovšem autoři shodují na základním popisu, jak jej uvádí ve své práci právě Kubátová, přičemž ostatní je svým rozšířením pouze rozvíjejí.

Pojem daň můžeme vnímat v **širším** nebo **užším smyslu**. V užším smyslu za daň považujeme pouze taková plnění do veřejného rozpočtu, která jsou za daň označena zákonem a splňují výše uvedené teoretické znaky daně, tedy jsou povinné, nenávratné, zákonem dané platby do veřejného

⁵⁶ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 269 stran : ilustrace ; 21 cm. ISBN 978-80-7598-165-3.

⁵⁷ KUBÁTOVÁ, Květa, cit. 56.

⁵⁸ BOHÁČ, Radim. Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění a hazardní hry: Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

rozpočtu, aniž by za ně bylo možno požadovat protiplenění, či ovlivnit, na co budou v rámci rozpočtu využity. V širším smyslu je za daň možné považovat kromě daně ve smyslu užším i jakékoliv daňové příjmy veřejných rozpočtů, např. poplatky nebo cla.⁵⁹ V této práci omezím pojem daň pouze na plnění, které odpovídá definici daně v užším smyslu.

2.1. Účel a funkce daně

Kubátová ve své publikaci rozeznává tři, respektive čtyři funkce daní:

- **Alokační** funkce se uplatňuje ve chvíli, kdy trh vykazuje neschopnost zajistit efektivní rozdělení (alokaci) zdrojů. Příčiny této neschopnosti mohou být například nedokonalá konkurence, ochrana určitých druhů statků či existence veřejných statků. Řešením je obvykle přerozdělení prostředků z oblasti, kde prostředky přebývají (například vyšší daňová zátěž pro neekologické formy průmyslu) a jejich přesun do oblastí, kde jich trh vkládá málo (například pomocí daňových zvýhodnění v oblasti školství).
- **Redistribuční** funkce daní má svůj význam zejména při podpoře ekonomické rovnosti. Lidé obecně nepovažují rozdělení bohatství a důchodů fungováním trhu za spravedlivé, a proto se stát pomocí daně snaží zmírnit rozdíly a přesunout část důchodů a bohatství od jedinců bohatších k chudším. Základním nástrojem, který má zákonodárce k dispozici je progresivní sazba daně, čímž může docílit zvýšení daňového zatížení u určitých subjektů, a tím podpořit redistribuční funkci daně.
- **Stabilizační** funkce má za úkol zmírňovat cyklické výkyvy v rámci ekonomiky, kdy míra daňového zatížení má nesporný vliv na chování subjektů v ekonomice. Zejména tato funkce daně je často předmětem rozprav a odborná veřejnost ji často považuje za problematickou. U části odborné veřejnosti převládá názor, že právě snaha o stabilizace často způsobuje pravý opak a ve vzdálenějším horizontu může způsobit větší míru ekonomické nestability.
- **Fiskální funkce** je pravděpodobně ta nejdůležitější. Daně jsou bezpochyby nejvýznamnějším příjmem do veřejných rozpočtů, kdy podíl na celkových příjmech v ČR dosahuje i více než 90 %.⁶⁰

⁵⁹ BOHÁČ, Radim. Cit. 58.

⁶⁰ KUBÁTOVÁ, Květa. Cit. 56.

Boháč následně přidává ve své publikaci⁶¹ ještě funkci **stimulační**, která má za úkol stimulovat určité žádoucí chování subjektů, a naopak od určitého chování je odrazovat. Stimulační funkce funguje na principu pozitivní nebo negativní motivace daňových subjektů, kdy stát může v rámci daňových úlev podpořit určité jednání, spotřebu určitých statků nebo ekonomický růst a pomocí vyšší daňové sazby spotřebu určitých statků omezit. Typickým příkladem negativní motivace u funkce stimulační je vysoké zdanění cigaret.

Obecný vztah funkce daní a kryptoaktiv bude jistě velmi podobný, jako u veškerých ostatních hospodářských statků. Za zmínku u kryptoaktiv stojí zejména fiskální funkce daně, kdy stát v současné době hledá možnosti, kde v době po pandemii a období vysokých výdajů s rekordními schodky rozpočtů ušetřit nebo získat další příjmy na snížení státního dluhu a ozdravení veřejných financí. Analýza adopce, užití a regulace společnosti Chainalysis⁶², která vyšla v září minulého roku ukazuje, že Česká republika patří ke světové špičce, co se užívání a zisků dosažených z kryptoaktiv týče (zpráva se konkrétně zaměřovala na nejvýznamnější kryptoměnu bitcoin). Kde naopak Česká republika dle zprávy nevykazuje je regulace. Čeští obchodníci dosáhli v období mezi červencem 2019 a červencem 2020 rekordních zisků ve výši 5,7mld korun. Obdobně patříme ke špičce i v případě těžby kryptoaktiv. Je tedy zajisté nutné si položit otázku, na kolik efektivně postupuje správce daně v této oblasti a nakolik se mu daří naplnit tuto funkci daně ve vztahu k moderním technologiím obecně. Zajímavá diskuse by mohla vzniknout i nad stimulační funkcí daně v této oblasti, konkrétně zda by neměl zákonodárce zvážit určité daňové zvýhodnění pro oblast digitálních aktiv, a to z důvodu podpory moderních technologií obecně.

2.2. Daňová soustava

Daňová soustava je teoretický pojem, který zahrnuje množinu daní, které jsou ukládány v rámci jednoho státu. Daně v rámci daňové soustavy se obvykle dělí na přímé a nepřímé. Mezi přímé řadíme daně důchodové a majetkové. Mezi ty nepřímé např. daň z přidané hodnoty, spotřební daně a energetické daně.⁶³

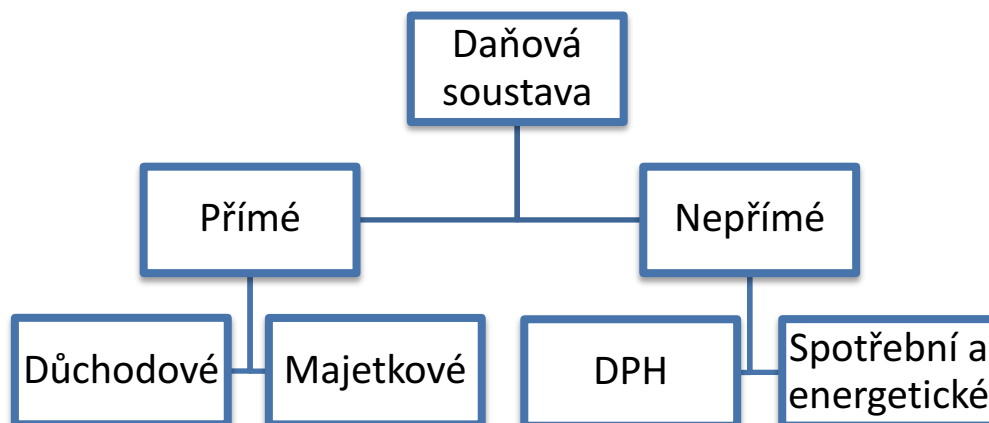
Pro kryptoaktiva jsou ovšem z celého daňového spektra relevantními pouze některé druhy daní. U daní přímých zejména daň z příjmů, které je věnována tato práce. U daní nepřímých pak

⁶¹ BOHÁČ, Radim. Cit. 58.

⁶²The Chainalysis 2021 Geography of Cryptocurrency Report [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://go.chainalysis.com/2021-geography-of-crypto.html>.

⁶³ KARFIKOVÁ, Marie, Cit. 26.

daň z přidané hodnoty, jejíž aplikaci na kryptoaktiva upravuje jak české, tak unijní právo. Oblast DPH je totiž do jisté míry harmonizována.⁶⁴ Práce si analýzu daně z přidané hodnoty za svůj cíl neklade a ani se daněmi nepřímými obecně nezabývá, ovšem pro úplnost tématu si dovolím krátký exkurz. V souvislosti s DPH se často vznáší otázka vzniku kryptoaktiv. Těžba, kterou budu později ve své práci rozebírat, je v podstatě ověřování informací a složitých výpočtů pro jiné osoby, za něž v určitém případě náleží odměna. Odměna nezávisí ovšem pouze na výpočetním výkonu a množství ověření, ale pracuje i s prvkem náhody, který je pro posouzení DPH klíčový. Aby se těžba dala považovat za aktivitu podléhající DPH musí splnit kritérium přímé souvislosti mezi poskytnutou službou a odměnou. Jak uvádí Hanych v *případě těžby, ale v naprosté většině případů dojde k promarnění poskytovaných služeb, protože k ověření transakce jednoduše nedojde. Odměna je tak postavena na náhodě a neexistuje dostatečná souvislost mezi konkrétní aktivitou a odměnou.*⁶⁵ Proto těžbu kryptoaktiv do režimu DPH nezařadíme.

Obr. 2 daňová soustava ČR

⁶⁴ Čerpat v případě unijních předpisů nemusíme pouze z legislativy, existují i rozsudky Evropského soudního dvora v oblasti DPH. Mezi nejznámější patří rozsudek Hedqist, kdy Evropský soudní dvůr uzavřel, že směnářská činnost spadá pod finanční služby, které jsou od daně od DPH osvobozeny. Rozsudek se sice týká pouze bitcoinu, ovšem jeho závěry jsou univerzální a dají se podle mého názoru aplikovat i na další kryptoaktiva.

⁶⁵ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA. *Zdanění kryptoměn* [online]. [cit. 2021-11-15]. 2018. Dostupné také z: <https://www.zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf>.

3. Daň z příjmů fyzických osob v souvislosti s kryptoaktivy

Daň z příjmů fyzických osob je přímou daní důchodového typu. Typickou vlastností pro moderní daně z příjmů je jejich progresivní forma, která dovoluje zohlednit příjmové, rodinné a další aspekty fyzických osob, a proto může být považována za daň, která zajišťuje spravedlivou daňovou zátěž napříč společností⁶⁶.

Daň z příjmů fyzických osob je nejdůležitější daní při manipulaci s kryptoaktivy pro běžného člověka. I přesto, že zde máme kryptoaktiva již několik let, není ani v otázce daní úplná právní jistota. Základem pro daň z příjmu fyzických osob je zákon o daních z příjmu, ze kterého se bude přirozeně vycházet i v případě danění kryptoaktiv. K odlišení daní slouží jejich konstrukční prvky, které nám vymezují jednotlivé druhy daně. Mimo odlišení se konstrukční prvky užívají také k popisu a vymezení obsahu daně. Mezi základní konstrukční prvky patří **subjekt, předmět, základ a sazba**.

3.1. Konstrukční prvky daně z příjmu FO

3.1.1. Subjekt daně

Subjekty daně z příjmů fyzických osob nazýváme poplatníky daně. Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty.⁶⁷ Za daňové rezidenty považujeme ty poplatníky, kteří mají na území České republiky bydliště⁶⁸ nebo se zde trvale zdržují.⁶⁹ Daňovými nerezidenty jsou poplatníci, kteří nejsou daňovými rezidenty nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti ovšem mají daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.⁷⁰

3.1.2. Předmět daně

Předmětem daně z příjmu fyzických osob je příjem. Jednotlivé druhy příjmu jsou rozebrány níže a jejich rozbor tvoří jeden ze základů této práce. Předmět tedy tvoří příjmy ze

⁶⁶ BOHÁČ, Radim. Cit. 58.

⁶⁷ § 2 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

⁶⁸ Pojem bydliště nalezneme v §2 odst. 4 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů., bydliště je místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat.

⁶⁹ Vysvětlení pojmu obvykle se zdržující nalezneme v §2 odst. 4 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů., obvykle se zdržující poplatníci jsou ti, kteří na území České republiky pobývají alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích.

⁷⁰ BOHÁČ, Radim. Cit. 58.

závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy.⁷¹

3.1.3. Základ daně

Základ daně z příjmů je nejdůležitější parametr pro následný výpočet správné výše daně pro její řádné odvedení správci daně. Celkový základ daně z příjmů fyzických osob získáme pomocí součtu dílčích základů daně, které vycházejí z jednotlivých druhů příjmů.

Vycházet zde budeme z § 5 zákona o daních z příjmů, který definuje základ daně jako částku, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, přesahují prokazatelně vynaložené výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů není stanoveno jinak. Výsledný základ se tedy může lišit podle specifických pravidel pro jednotlivé druhy příjmu.

V případě daně z **příjmů ze závislé činnosti** je základem daně součet příjmů ze závislých činností poplatníka, mimo příjmy, které jsou od daně osvobozeny a nejsou předmětem této daně⁷². U daně z **příjmů ze samostatné činnosti a příjmů z nájmu** je základ daně tvořen částkou, která se rovná dosaženým příjmům sníženým o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.⁷³ U **příjmů z kapitálového majetku** je základem daně příjem, který lze ovšem snížit pouze o uhrazené úroky z úvěrů a zápůjček, zaplacené příspěvky na dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem,...⁷⁴ U **ostatních příjmů** je základ daně vypočítán obdobným způsobem, kdy výdaje které lze uplatnit pro snížení částky musí být prokazatelně vynaloženy na dosažení daného příjmu a nemohou vytvořit daňovou ztrátu.⁷⁵

3.1.3.1. Ocenění příjmů

V případě daní z příjmů se příjmem rozumí jakýkoli příjem peněžní i nepeněžní, dosažený i směnou, jak jsem již uváděl výše. Právě příjem u kryptaktiv dosažený směnou může způsobit problémy při nutnosti takový majetek ocenit. Když kryptoaktivum směním přímo za FIAT peníze je ocenění jednoduché, protože hodnota aktiva je rovna hodnotě, kterou jsem za ni v době směny zaplatil. V případě, kdy kryptoaktivum směním za kryptoaktivum jiné, nastává problém, jaký kurz

71 § 3 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

72 S účinností od ledna 2021 byla zrušena superhrubá mzda a došlo k úpravě výpočtu základu daně. Spolu s jejím zrušením došlo k zavedení progresivní sazby daně.

73 § 7 a § 9 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

74 Více v § 8 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

75 § 10 odst. 4 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem příjmu uvedeným v odstavci 1 vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží. Jednotlivým druhem příjmu zde rozumíme např. příjem z prodeje nemovitých věcí, příjem z prodeje cenného papíru, příjem z prodeje jiné věci.

pro přepočítání hodnoty a následně výše příjmu použít. Zákon o dani z příjmu odkazuje v § 3 odst. 3 pro ocenění nepeněžních příjmů na právní předpis upravující oceňování majetku.⁷⁶ V § 2 zákona o oceňování majetku je stanoveno, že pokud není stanoven jiný způsob oceňování, oceňují se majetek a služba obvyklou cenou. Cenu obvyklou následně definuje jako cenu, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění.⁷⁷ Jak již bylo v práci několikrát zmíněno, typickou vlastností pro kryptoaktiva je extrémní volatilita, kdy výkyvy v řádu sta procent během jediného dne nejsou výjimkou. Ocenění je o to těžší. Možné řešení ve své publikaci uvádí Hanych, který navrhuje ocenění tou hodnotou, která je k okamžiku obchodu ve směnárně nebo burze, kterou poplatník využívá.⁷⁸ Jako argument pro své tvrzení zde uvádí, že se jedná o hodnotu, která nejlépe zobrazuje ekonomický příjem poplatníka. Výše uvedený názor sledávám jako logický a do doby vydání oficiálního vyjádření finanční správy za nejlepší možné řešení.

3.1.3.2. Opakované směny, trading a jiné spekulace

V případě, že se budete věnovat nákupu a prodeji kryptoaktiv častěji, pravděpodobně přistoupíte k postupnému směřování, které se v kryptosvětě označuje zkratkou DCA.⁷⁹ V takovém případě se zřejmě bude pořizovací cena aktiva u jednotlivých nákupů lišit. Investor tak naráží na problém, kdy musí pro daňové účely určit pořizovací cenu daného aktiva. Právní předpisy dovolují volbu mezi dvěma způsoby výpočtu celkové pořizovací ceny.⁸⁰ První z nich je metoda FIFO,⁸¹ u které dochází k prodeji kryptoaktiva postupně podle pořadí, v jakém byla nakoupena. Druhou možností je metoda váženého aritmetického průměru, u které první učiníme součet cen všech tokenů daného kryptoaktiva a následně vydělíme počtem tokenů.⁸²

V případě, že se rozhodnu pro první variantu FIFO může můj případ vypadat takto. V lednu nakoupím 300 tokenů Cardana za 5 Kč/kus, v únoru dojde k poklesu a já dokoupím 500 tokenů za 3 Kč/kus. Další nákup 200 tokenů učiním v dubnu za 4 Kč/kus. V prosinci cena Cardana vystoupá

76 Tímto je zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

77 § 2 odst. 2 zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

78 HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

79 Zkratka DCA vychází z anglického dollar-cost averaging (zprůměrování dolarových nákladů), což je investiční strategie pro vysoce volatilní aktiva, při které investor v periodických intervalech nakupuje aktivum a snaží se docílit ideální pozice vstupu pro svou investici.

80 Vyplyvá z §25 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve spojení s §49 vyhlášky č.500/2009 Sb. a Českých účetních standardů č. 15.

81 Název FIFO vychází z anglického first in – first out.

82 HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

na 20Kč/kus a já se před Vánoci rozhodnu polovinu tokenů prodat. Prodám tedy 500 tokenů Cardana za 10.000 Kč. V tomto případě jsem si vybral metodu FIFO a budu prodávat tokeny od těch, které byly první nakoupeny a držím je tedy nejdéle. Dílčí základ daně bude vypočítán následovně: $10.000 - (300*5 + 200*3)$. Dílčí základ daně je 7.900 Kč a samotná daň ve výši 15 % bude 1.185 Kč.

V případě, že se rozhodnu pro možnost aritmetického průměru se výpočet upraví. V prosinci vlastním 1.000 tokenů Cardana s celkovou pořizovací cenou 3.800 Kč, kdy průměrná aritmetická hodnota jednoho tokenu je 3,8 Kč.⁸³ Obdržená částka za prodej 500 tokenů je stejná jako v předchozím případě, a to 10.000 Kč. Dílčí základ daně tedy bude vypočítán následovně: $10.000 - (3,8*500)$. Dílčí základ daně vychází 8.250 Kč a samotná daň ve výši 15 % bude 1.237,5 Kč.

Volbou vhodné metody může investor ušetřit na dani nemalou částku. Ve výše uvedeném příkladu by pro investora bylo výhodnější zvolit metodu FIFO, kde by na dani zaplatil o 52,5 Kč méně. Tento závěr ovšem není univerzální. Volba vhodné metody bude závislá na ceně a okamžiku nákupu a okamžiku, kdy bylo kryptoaktivum prodáno.

3.1.4. Sazba

V případě daně z příjmů fyzických osob můžeme hovořit o progresivní lineární dani, protože je vymezena dvěma sazbami daně. Základní sazba činí 15 % a sazba zvýšená 23 %, která se uplatňuje pro tu část základu daně přesahující 48násobek průměrné mzdy. Průměrná mzda je v zákoně vymezena odkazem na zákon o pojistném na sociálním zabezpečení.⁸⁴

3.1.5. Ostatní konstrukční prvky

Mimo základní konstrukční prvky rozeznáváme i konstrukční prvky ostatní neboli korekční. Účelem korekčních prvků je modifikace některého ze základních prvků nebo samotné daně. Řadíme mezi ně např. **osvobození od daně, slevu na dani nebo minimální a maximální daň.**⁸⁵ Abych udržel zaměření práce v souvislosti s kryptoaktivy, budu se věnovat pouze korekčnímu prvku osvobození od daně, jehož problematika může vzbuzovat určité otázky. V případě ostatních příjmů nám zákon⁸⁶ v § 10 odst. 3 dává možnost osvobodit příjmy podle odst. 1 písm. a), pokud

⁸³ Výpočet aritmetického průměru je $300*5+500*3+200*4 = 3.800$ Kč celkem za 1.000 tokenů.

⁸⁴ § 16 PELC, Vladimír, Cit. 81.

⁸⁵ KARFÍKOVÁ, Marie, Cit. 26.

⁸⁶ Zákon č. 586/1992 Sb, o daních z příjmů.

jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 30.000 Kč. Podle mého názoru se osvobození na směnu kryptoaktiv neuplatní. Směna kryptoaktiv, jak bude v práci rozberáno níže, spadá pod § 10 zákona o daních z příjmů. Nejedná se ovšem o příjem z příležitostné činnosti (písm. a), ale o příjem z úplatného převodu jiné věci (písm. b). Z tohoto důvodu nelze osvobození nabízené § 10 odst. 3 písm. a) zákona o daních z příjmu uplatnit. Totožný názor zastává i Generální finanční ředitelství, které se v tomto směru vyjádřilo, že *peněžní příjem z prodeje kryptoměny u fyzické osoby, která není podnikatelem, podléhá zdanění jako příjem z převodu jiné věci – podle § 10 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona o daních z příjmů. Nejedná se tedy o příjmy z příležitostných činností podle § 10 odst. 1 písm. a), na které se vztahuje osvobození při příjmu do 30 000 Kč.*⁸⁷ S tímto závěrem se ztotožnil i Hanych, který uvádí, že *směna kryptoaktiva, jako správa vlastního majetku, není podnikatelská činnost, a tedy se na ni osvobození nebude vztahovat.*⁸⁸

Pokusy o osvobození od daně podle § 4 zákona o daních z příjmů, konkrétně odst. 1 písm. w) nebo za použití časového testu ukrývajícím se pod písm. x), jsem již komentoval v předchozích částech práce.⁸⁹ Závěry v nich učiněné jsou v souladu s výroky odborné veřejnosti i správce daně a užití těchto ustanovení za současné právní úpravy tedy mohu zcela vyloučit.

Jako možnost uplatnění osvobození od daně Hanych navrhuje aplikaci § 10 odst. 3 písm. c) zákona o daních z příjmů, kde nalezneme úpravu bezúplatných příjmů. Zákon nám zde osvobozuje **bezúplatné příjmy** od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, od osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku bezprostředně před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti a z tohoto důvodu pečoval o domácnost nebo byl na tuto osobu odkázán výživou, anebo nabyté příležitostně, pokud jejich úhrn od téhož poplatníka ve zdaňovacím období nepřevyšuje částku 15.000 Kč. V případě, že by se později osoba rozhodla k prodeji, hradila by daň pouze z rozdílu mezi hodnotou, kterou kryptoaktiva měla v době nabytí, a hodnotou, kterou za ně utržila.⁹⁰ Nakolik by tento postup byl v rozporu s obecným principem poctivosti právního jednání a případně § 8 daňového řádu,⁹¹ který stanovuje, že se nepřihlíží k právnímu jednání a jiným skutečnostem rozhodným pro správu daní, jejichž převažujícím účelem je získání daňové

⁸⁷ Den zúčtování za dvěmi. Bitcoin a daňové přiznání [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/kryptomeny/423676-jak-zdanit-zisk-z-prodeje-bitcoinu-casovy-test-nepomuze>.

⁸⁸ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

⁸⁹ Části 2.4.1 a 4.5 diplomové práce.

⁹⁰ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

⁹¹ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

výhody v rozporu se smyslem a účelem daňového právního předpisu, nechám každému čtenáři k zamyšlení.

3.2. Rozbor příjmů fyzických osob

Mým cílem v této kapitole bude projít příjmy, kterých můžeme dosáhnout při vlastnictví kryptoaktiv a rozebrat jejich jednotlivé daňové aspekty. Některé z uvedených příjmů mohou čtenáři připadat ve spojitosti s kryptoaktivy na první pohled nemyslitelné, ovšem, jak bych rád v této části práce dokázal, každý z výše uvedených příjmů může být ve spojitosti s kryptoaktivy předmětem daně.

3.2.1. Příjem ze závislé činnosti

Příjmem ze závislé činnosti rozumíme zejména plnění, která získáváme z pracovněprávního, služebního nebo obdobného poměru, při kterých je poplatník povinen dbát příkazu plátce.⁹² Zjednodušeně bychom mohli říct, že se jedná o odměnu za práci, kterou dostáváme jako zaměstnanci.

3.2.1.1. Veřejný sektor

V současné době právní řád neumožňuje vyplácet státním a jiným zaměstnancům veřejného sektoru plat v kryptoaktivech. K tomuto závěru mě vede znění § 109 zákoníku práce, ve kterém nalezneme zákonné definice mzdy a platu. Mzdu zde zákonodárce popisuje jako peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (mzdu naturální) a dává tedy zaměstnanci vybrat, za splnění dalších zákonem předvídaných podmínek, v jaké formě bude svou odměnu dostávat. Při definici platu se zákonodárce omezil toliko na ustanovení, že plat je peněžitým plněním. Z dikce zákona lze konstatovat, že zákonodárce zcela úmyslně vyloučil odměňování státních a jiných veřejných zaměstnanců formou naturálního plnění. V této souvislosti za zmínku jistě stojí porovnání se zahraničím. V několika zemích již můžeme nalézt příklady, kdy zahraniční veřejné orgány prozkoumávají možnosti, jak by svým zaměstnancům umožnili přijímat celou nebo část příjmu v kryptoaktivech. Jedním z těchto příkladů je americké Miami. Starosta Francis Suarez v rozhovoru pro Bloomberg⁹³ uvedl, že město Miami hledá možnosti, jak umožnit svým zaměstnancům přijímat část svého příjmu v bitcoinu a zároveň v této kryptoměně platit daně. K Realizaci tohoto záměru městská rada přijala usnesení,⁹⁴ ve kterém se zavázala prozkoumat možnosti, které by

⁹² Příjmy ze závislé činnosti pro rok 2021 [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z:

<https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>.

⁹³ Miami Mayor Wants to Be Able to Pay City Employees in Bitcoin. Bloomberg [online]. 2021. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-10-12/miami-mayor-says-plan-advancing-to-pay-city-employees-in-bitcoin>.

⁹⁴ Usnesení městské rady Miami ze dne 11. února 2021 č. R-21-0075, <http://www.miamidade.gov/govaction/legistarfiles/Matters/Y2021/210817.pdf>

vedly k naplnění tohoto plánu. V souvislosti s tímto usnesením byla vytvořena legislativní skupina, která má za úkol navrhnout potřebné úpravy v právních předpisech.⁹⁵ Přestože je tato možnost velice lákavá a nesmírně zajímavá, při reálném zhodnocení se nemohu ubránit dojmu, že nás česká alternativa k Miami v příštím letech bohužel nečeká. Ponechám zde proto pouze krátkou zmínku a dále se budu věnovat aktuálnější možnosti, a to výplatě mzdy v kryptoaktivech u zaměstnanců soukromého sektoru pobírajících mzdu.

3.2.1.2. Soukromý sektor

Vzhledem k výše uvedenému je v současné době v České republice otázka příjmů ze závislé činnosti ve formě kryptoaktiv čistě u soukromoprávních subjektů. Již dnes několik společností nabízí svým zaměstnancům možnost pobírat část své mzdy v kryptoaktivech. Pro zaměstnavatele může být tato alternativa výhodná, a to zejména z důvodu možného snížení mzdových nákladů dřívějším nákupem krypta. Možnost poskytovat část mzdy ve formě krypta u soukromých institucí je v souladu s českým právním řádem. Zákoník práce ve svém § 109 odst. 2 stanovuje, že mzda může mít formu peněžitého plnění a plnění ve formě peněžité hodnoty (tzv. naturální mzdy). Pod naturální část mzdy můžeme podřadit i kryptoaktiva.⁹⁶ I přesto nám zde zákon ukládá určité hranice. § 119 zákoníku práce stanovuje, že mzdu za odvedenou práci je možné zaměstnanci v naturální podobě vyplácet při splnění zákonných podmínek. Jedná se zejména o souhlas zaměstnance s přijímáním odměny v této podobě a o rozsah, který musí být ve vztahu k celkové výši mzdy přiměřený. Zákon v oblasti rozsahu, který se posuzuje u každého zaměstnance individuálně a závisí na mnoha proměnných, stanovuje i pevnou hranici tím, že část výplaty musí být vždy vyplacena v zákonných peněžních prostředcích, a to nejméně ve výši příslušné sazby minimální mzdy. Přestože existují společnosti, které se svými zaměstnanci uzavírají pracovní smlouvy, ve kterých je odpovídající část mzdy přímo uvedená v daném kryptoaktivu, nejedná se o častý případ. Kryptoaktiva jsou velmi volatilní a vyjádření mzdy přímo v kryptoaktivu by mohlo pro společnost časem mít i likvidační důsledky.

⁹⁵A miami – dade county cryptocurrency Task Force, zdroj :

<http://www.miamidade.gov/govaction/legistarfiles/Matters/Y2021/210817.pdf>

⁹⁶ Podle Hůrky lze jako naturální plnění poskytovat výrobky, výkony, práce a služby, ne však lihoviny a návykové látky. Kryptoaktiva mezi lihoviny a návykové látky jasně nespádají a domnívám se tedy, že jejich užití je v souladu se smyslem úpravy. HŮRKA, Petr. Naturální mzda. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

Zaměstnanec uzavře v roce 2015 pracovní smlouvu se mzdou částečně vyplacenou v bitcoinu (BTC), nejrozšířenějším kryptoaktivu. Měsíční mzda by činila zákonné minimum ve FIAT penězích a 3 BTC, jehož cena byla v roce 2015 průměrně 6.000 Kč za jednotku BTC. Zaměstnanec by v roce 2015 pobíral průměrně mzdu s peněžní hodnotou okolo 28.000 Kč. Mezi lety 2015 a 2017 ovšem došlo k nárůstu ceny bitcoinu o tisíce procent a koncem roku 2017 se cena za 1 BTC pohybovala okolo 350.000 Kč. Mzda zaměstnance by se tak v prosinci pohybovala nad milionem korun, což by pro většinu společností bylo likvidační.

Vzhledem k předchozímu příkladu je proto, dle mého názoru, v praxi v drtivé většině případů v pracovní smlouvě hodnota mzdy vyjádřena ve FIAT měně, a tato je každý měsíc zaměstnavatelem převedena v odpovídající hodnotě na kryptoaktivum, které je následně připsáno do peněženky zaměstnance.

Z výše uvedeného vyplývá, že přijetí části mzdy v kryptoměně je možné a z hlediska práva se bude jednat o zdanitelný příjem. S tímto souhlasí i Urbaczka, který uvádí: *Při respektování... podmínek je možné poskytovat zaměstnancům část mzdy ve formě bitcoinů. Poskytnutá naturální mzda (hodnota bitcoinů) je součástí hrubé mzdy zaměstnance zúčtované mu k výplatě za práci v rozhodném období, která je mj. základem pro výpočet průměrného výdělku. Zahrnuje se rovněž do vyměřovacího základu pro výpočet a odvod pojistného na sociální a zdravotní pojištění.*⁹⁷

3.2.2. Příjmy ze samostatné činnosti

V případě příjmů ze samostatné činnosti je z hlediska daně nejdůležitější rozhodnout, zda obchodování, nakládání a těžba kryptoaktiv může spadat pod soustavnou činnost, která je vyžadována u tohoto daňového režimu nebo pouhou správou vlastního majetku a bude se danit pod § 10. V § 7 zákona o daních z příjmů nalezneme negativní a pozitivní vymezení příjmů ze samostatné činnosti. Negativum spočívá ve vynětí příjmů uvedených v § 6 zákona a naopak pozitivní vymezení spočívá ve výčtu činností, při kterých tento daňový režim používáme. Relevantní pro operaci s kryptoaktivy může být příjem podle

- § 7 ods. 1 písm. b) ze živnostenského podnikání,

⁹⁷URBACZKA, Pavel. *Návod, jak vyplácet mzdu v bitcoinech* [online]. 13.5.2018. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://medium.com/bitperia-stories/n%C3%A1vod-jak-vypl%C3%A1cet-mzdu-v-bitcoinech-3fc086a2e200>.

- § 7 odst. 1 písm. c) z jiného podnikání neuvedeného v písmenech a) a b), ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,
- § 7 odst. 2 písm. a) příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému.

3.2.2.1. Příjem z kryptoaktiv v režimu živnostenského podnikání

Zákonnou úpravu živnostenského podnikání najdeme v zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Živností se rozumí soustavná činnost, která je provozována samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.⁹⁸ V § 3 živnostenského zákona nalezneme výčet činností, které zákonodárce za živnost nepovažuje. Možné operace, které s kryptoaktivy bude fyzická osoba provádět pod žádnou z nich nespadá. Při použití argumentu a contrario bychom nyní mohli dojít k závěru, že každé nakládání s kryptoaktivy bude považováno za živnostenské a každý příjem se bude danit podle § 7 zákona o daních z příjmů. Tato úvaha by ovšem byla chybná. Vždy zároveň musí být splněny podmínky, které uvádí § 2 živnostenského zákona.⁹⁹ V případě kryptoaktiv vždy bude záležet na druhu činnosti a způsobu výkonu. Například trading kryptoaktiv neboli směňování na burze, bychom mohli přirovnat k tradingu akcií nebo komodit, u kterého není živnostenské povolení potřeba.¹⁰⁰ Podobně by se dle mého názoru mělo nahlížet i na směňování kryptoaktiv. Toto tvrzení je v souladu se závěry Hanycha, který uvádí, že *spekulace s kryptoměnami v rámci správy vlastního majetku není podnikání, nepodléhá sociálnímu a zdravotnímu pojištění a daní se jako ostatní příjem.*¹⁰¹ Hanych za hlavní rozlišovací kritérium považuje aspekt aktivní činnosti, kterou směňování kryptoaktiva podle jeho názoru nenaplnuje. S tímto se ztotožňuji a dodal bych, že trading podle mého názoru nenaplnuje ani požadavek soustavnosti, který je také vyžadován.

V případě nakládání s kryptoaktivy ve formě jejich těžby dojdeme ovšem k závěru opačnému. Těžba kryptoaktiv spočívá v poskytování výpočetního výkonu mého těžebního stroje,

⁹⁸ § 2 zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

⁹⁹ Tento závěr potvrzuje v komentáři i Balada, který mimo jiné uvádí: „*Za živnost rovněž nelze považovat činnosti, které svou podstatou naplňují znaky trestné činnosti (jsou zákonem zakázány nebo odporují dobrým mravům) nebo naopak u dovolených činností nenaplnují všechny znaky živnosti současně, tak jak předpokládá § 2, například činnost, jejímž účelem není dosažení zisku, nebo činnost, která je vykonávána nahodile.*“, zdroj: BALADA, Lukáš. § 3 [Neživnosti]. In: KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. Živnostenský zákon. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, marg. č. 1.).

¹⁰⁰ Tato činnost se všeobecně nepovažuje za podnikání, nenaplnuje totiž podmínku soustavné a aktivní činnosti. Jedná se pouze o správu vlastního majetku. Např. zde: <https://www.tradecz.cz/trading-a-dane-aneb-jak-danit-prijmy-z-tradingu-a-investovani/>.

¹⁰¹ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

tedy v poskytování služby, třetí osobě. Za tuto službu mi náleží odměna ve formě kryptoaktiva podle předem daného vzorce. V tomto případě můžeme s jistotou dojít k závěru, že se jedná z mé strany o aktivní a soustavnou činnost, a tedy že těžba kryptoaktiv bude spadat pod živnostenské podnikání. Těžbu bychom mohli podřadit pod živnost volnou, konkrétně bod č. 56. - poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály. V úvahu by přicházel i bod č. 47 - zprostředkování obchodu a služeb.¹⁰² Těžba spočívá v ověřování transakcí a následném spojování těchto informací k většímu množství již ověřeným dat. Tuto činnost může těžař (osoba, která vlastní těžební zařízení) provádět sám nebo v součinnosti s ostatními těžaři a poskytovat svůj těžební výkon ve prospěch některého z poolů (seskupení těžařů).¹⁰³ Pro své tvrzení vycházím z přesvědčení, že těžaři využívají své stroje soustavně, aby dosáhli co největších příjmů.

U těžby v poolu je situace stejná. Tento typ činnosti se od těžby jednotlivcem odlišuje zejména v osobě, která vyplácí těžaři odměnu. Zjednodušeně bychom mohli říct, že těžař tím, že se přihlásí do některého poolu, uzavře s jeho provozovatelem smlouvu, ve které se zaváže mu poskytovat svůj výpočetní výkon k ověřování transakcí a provozovatel mu za to vyplácí odměnu. Výhodou takového spojení těžařů je zvyšující se pravděpodobnost obdržení odměny. Odměna těžaři totiž nenáleží vždy, tato je odvislá od schopnosti těžaře vytěžit celý blok kryptoaktiva. V současné době, kdy jsou nároky na výpočetní výkon potřebné k vytěžení celého bloku extrémně vysoké a odměny za vytěžený jeden blok se u mnoha kryptoaktiv snižují, je to jediný efektivní způsob, jak dosahovat odměny, a tedy i zdanitelného příjmu. Při těžbě v poolu již nejde o přímé poskytování služby osobě, která blockchain užívá, ale výkon mého stroje používá správce, který má zároveň právo na odměnu za celý vytěžený blok. Až následně odměnu přerozdělí podle předem domluveného klíče, nejčastěji podle procentuálního výkonu, který byl konkrétním těžařem poskytnut. I tato forma těžení splňuje znaky vyžadované živnostenským zákonem a bude se na ni tedy hledět, jako na živnost.

Okamžik zdanitelného příjmu u těžby nastává až směnou vytěžených kryptoaktiv za FIAT peníze, jiné zboží nebo služby. Tento závěr vyplývá z vyjádření finanční správy, která považuje za *příjem z pohledu daní z příjmů až zpeněžení vytěžených bitcoinů nebo jejich směnu za jiné zboží*

¹⁰² Viz. Příloha č. 4 k zákonu č. 455/1991 Sb.

¹⁰³ *Těžba bitcoinů teoreticky: Jaký je princip těžení?* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.master.cz/blog/tezba-bitcoinu-jake-jsou-principy-tezeni-teoreticky/>.

nebo služby.¹⁰⁴ Vyjádření se vztahuje pouze na bitcoin, ale zobecněním na veškerá kryptoaktiva by v tomto směru nedošlo k překroucení slov finanční správy, a tedy můžu s jistotou říct, že pouhá těžba a následné získání odměny ve formě jakéhokoli kryptoaktiva nezakládá okamžik vzniku zdanitelného příjmu.

Podřazení příjmů z těžby kryptoaktiv pod daňový režim § 7 zákona o daních z příjmů má tu výhodu, že je možné uplatnit výdaje k zajištění a udržení těchto příjmů. Tyto výdaje může těžba uplatnit ve dvou formách. V podobě 60 % paušálu z příjmů ze živnostenského podnikání podle § 7 odst. 7 písm. b) zákona o daních z příjmů nebo v podobě skutečných výdajů, které mohou představovat náklady na pořizovací cenu těžebních strojů nebo třeba výdaje za spotřebovanou elektrickou energii. Těžař si může libovolně vybrat, která z výše uvedených variant je pro něj výhodnější.

Další možnost, která mě napadá v souvislosti s možným příjmem ze samostatné činnosti, je činnost poradců a zprostředkovatelů v oblasti investování. Jejich činnost spočívá v poskytování rad, do čeho a jak investovat nebo v monitorování trhu a následném zasílání reportu klientům. Zde se nabízí podřazení pod více možných kategorií. V případě, že bychom se drželi živnostenského podnikání, by nám výše popsané činnosti naplňovali činnost živnosti volné, konkrétně nového oboru č. 81 - Poskytování služeb spojených s virtuálním aktivem. Nařízení vlády specifikuje činnost jako nákup, prodej, směnu, uchování, správa pro jiného, převádění nebo zprostředkování nákupu nebo prodeje virtuálního aktiva.¹⁰⁵ ¹⁰⁶ Finanční poradce, který spadá pod živnostenské podnikání si může na dani uplatňovat buď reálné výdaje, které mu vznikají (náklady na pronájem kanceláře, služebního automobilu nebo telefonu) anebo výdaje v podobě 60 % paušálu podle § 7 odst. 7 písm. b) zákona o daních z příjmů.

3.2.2.2. Příjem z kryptoaktiv v režimu jiného než živnostenského podnikání

V současné době česká finanční správa a Česká národní banka nepovažuje žádná kryptoaktiva za cenné papíry a neřadí je tedy mezi investiční nástroje.¹⁰⁷ Jako výhodu toto mohou pocítovat zejména investiční poradci, kterým to oproti jejich kolegům, kteří zprostředkovávají

¹⁰⁴ *Výnosy z těžby i prodeje bitcoinů je podle správy třeba zdanit* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/vynosy-z-tezby-i-prodeje-bitcoinu-je-podle-spravy-treba-zdanit>.

¹⁰⁵ Pojem virtuální aktivum je zde používán ve smyslu AML zákona.

¹⁰⁶ Nařízení vlády č. 278/2008 Sb. ze dne 23. července 2008, o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ Generální finanční ředitelství, cit. 44.

investování do tradičnějších aktiv jako jsou například dluhopisy nebo akcie, poskytuje značné benefity. Hlavní daňovou výhodou je možnost uplatnění si vyšší výměry paušálu. V případě živnostenského podnikání je to 60 % z příjmu, nejvýše do částky 1.200.000 Kč. V případě neživnostenského podnikání podle § 7 písm. c) zákona o daních z příjmů je paušál stanoven pouze na 40 % z příjmů a maximální uplatnitelná částka na 800.000 Kč. Výhodou nedaňového charakteru je bezesporu nutnost investičních zprostředkovatelů žádat Českou národní banku o povolení k výkonu činnosti. Požadavky, které musí investiční zprostředkovatel splnit nalezneme v § 30 zákona o podnikání na kapitálovém trhu a dle mého názoru poskytuje krypto-poradcům nedůvodnou, pozitivně diskriminační výhodu. Tento nedůvodný rozpor bude jistě brzy jádrem nejedné debaty a pravděpodobně bude muset být vyřešen změnou zákona. Možná i tento problém může být důvodem, který naše zákonodárce donutí se zamyslet nad povahou kryptoaktiv a v budoucnu povede k podřazení některých kryptoaktiv pod skupinu cenných papírů.

Podle současné právní úpravy a vzhledem k výše uvedeným argumentům bych nyní investiční poradenství a zprostředkování podřadil pod živnostenské podnikání a umožnil tak podnikatelům výhody vyššího paušálního odečtu a nižší míry formalismu v podobě povolení. Tento závěr podporuje i novela živnostenského zákona, která zavedla novou volnou živnost č. 81. Ve všech výše zmíněných případech se ale bude bezesporu jednat o samostatnou výdělečnou činnost.

3.2.2.3. Příjem z užití nebo poskytnutí autorských práv u NFT tokenů

Poslední možností, jak dosáhnout příjmu v režimu samostatné výdělečné činnosti, je podle mého názoru tokenizování vytvořeného autorského díla. Při tvorbě NFT tokenu dochází k provázání podkladového aktiva se zápisem v blockchainu, který následně toto aktivum reprezentuje a slouží k převodu práv, které se k němu váží. Tento jedinečný zápis (token) poté vyjadřuje vlastnictví podkladového aktiva. Podkladovým aktivem bude například obraz,¹⁰⁸ který autor nahrál do digitálního uložště. Tento obraz bezesporu může splňovat podmínky, které klade autorský zákon na autorské dílo, protože se může jednat o výsledek jedinečné tvůrčí duševní činnosti autora a je vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě.¹⁰⁹ Sám zákon umožňuje, aby objektivně vnímatelná podoba byla ve formě elektronické. Ve chvíli, kdy se rozhodne autor obraz tokenizovat a následně prodat, mohou být součástí převodu i licenční práva k dílu pro nabyvatele

¹⁰⁸ Nejznámější NFT obrazem poslední doby je určitě The First 5,000 Days od autora Beeple, který se vydral prostřednictvím aukční síně Christie's za cca 3 miliardy korun.

¹⁰⁹ § 2 zák.č. 121/2000 Sb, autorský zákon.

tokenu. Převod licenčních práv ovšem není součástí nákupu NFT tokenů vždy a nabyvatel si pak kupuje pouze originální a nezaměnitelný zázpis na blockchainu, který je ovšem od aktiva oddělen.

V případě prodeje obrazu vzniká jeho autorovi bezesporu zdanitelný příjem, který bych podřadil pod daňový režim § 7 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů, protože v souvislosti s převodem NFT dochází k příjmu z užití nebo poskytnutí autorských práv k tokenizovanému obrazu. Proti příjmu si prodejce samozřejmě může uplatnit výdaje, které vynaložil na dosažení, zajištění a udržení příjmů nebo paušál ve výši 40 % z příjmů, nejvýše do částky 800.000 Kč.¹¹⁰

3.2.3. Příjmy z kapitálového majetku

Na úvod této kapitoly považuji za důležité vymezit, co můžeme za kapitálový majetek z pohledu zákona o daních z příjmů považovat. Pojem totiž obsahuje nejen majetek kapitálový, ale i peněžní. V této souvislosti Vančurová vyslovuje názor, že přílehavější by se jevilo označení daně z příjmů z finančního majetku, místo majetku kapitálového.¹¹¹ Zákon v § 8 obsahuje výčet, který se z velké části váže k cenným papírům, což vzhledem k výše uvedeným závěrům o právní povaze kryptoaktiv¹¹² způsobuje nepoužitelnost těchto ustanovení v souvislosti se zdaněním kryptoaktiv.

V počátcích se zdálo, že právě daň z kapitálového majetku bude daní klíčovou pro většinu kryptoaktiv. Publikovány byly názory, které podporovaly tento závěr, kdy např. Merenda považoval za správné kryptoaktiva danit jako příjem z kapitálového majetku.¹¹³ Tento názor se ovšem ukázal jako chybný a byl postupně překonán, a to jak odbornou veřejností, tak prostřednictvím vyjádření finanční správy. Pokud bychom si odmysleli kapitolu 2.4.1.¹¹⁴ a následující, mohli bychom uvažovat o jejich zdanění podle režimu §8 odst. 1 písm. a), kdy bezesporu existují kryptoaktiva, která v sobě mají vtěleno právo na podíl na zisku,¹¹⁵ případně úrok z jejich držby. Bohužel, i přes tuto podobnost kryptoaktiva za cenné papíry považovat nelze,

¹¹⁰ § 7 odst. 7 písm. d) zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

¹¹¹ VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Vydání druhé. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 451 stran : tabulky, grafy ; 21 cm. ISBN 978-80-7552-926-8.

¹¹² Viz bod 1.3 diplomové práce.

¹¹³ MERENDA, David. *Vzduchoprázdno kolem bitcoinu* [online]. 18. 7. 2014. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://pravnickadce.ekonom.cz/c1-62519530-vzduchoprazdno-kolem-bitcoinu>.

¹¹⁴ Část diplomové práce s názvem *Kryptoaktiva = cenný papír?*, *Kryptoaktiva = listinný cenný papír?* a *Kryptoaktiva = zaknihovaný cenný papír?*.

¹¹⁵ Například platforma Tzero a jejich token TZROP, který v sobě nese právo na podíl na zisku. Více např. zde <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2017-10-27/this-ico-looks-an-awful-lot-like-a-share-offering>.

jak jsem již vyjádřil ve své práci výše. Nezbude mi tedy nic jiného než následovat zákon a finanční správu¹¹⁶ a označit tyto myšlenky jako nesprávné.

Přesto dle mého názoru s kryptoaktivity souvisí činnost, která by pod daňový režim § 8 spadat měla. V souvislosti s rozvojem decentralizovaných financí vzniklo několik moderních protokolů, které zprostředkovávají svým uživatelům přístup k moderním finančním nástrojům. Mezi ty patří například umožnění zápůjčky kryptoaktiv mezi osobami bez nutnosti zprostředkovatele nebo Yield farming. S uvedenými nástroji pracuje např. protokol Aave, který zajišťuje pro své uživatele prostředí, ve kterém se střetává nabídka s poptávkou po zápůjčce. Zápůjčka je uzavřena pomocí zápisu do blockchainové databáze, přičemž předmětem zápůjčky je typicky některý ze stablecoinu.¹¹⁷ Zajištění pro zapůjčitele tvoří zástava ve formě ETH, která podle pravidel platformy Aave musí dosahovat alespoň 3/4 hodnoty zapůjčených aktiv. Odměna je ve formě úroků, které dosahují i nižších desítek procent a tvoří tedy zajímavou alternativu k tradičním možnostem investování. Alternativou k Aave může být i mezinárodní platforma Mintos, která se řadí k největším P2P platformám na světě. Na rozdíl od Aave není platforma Mintos zaměřena pouze na kryptoaktiva, ale dovoluje svým uživatelům zapůjčit i jiná aktiva či FIAT měny.

Alternativou ke klasickým P2P zápůjčkám tvoří finanční nástroj Yield farming, který funguje na podobném principu. Vlastník kryptoaktiva může své tokeny zapůjčit, a to prostřednictvím výpůjčního protokolu¹¹⁸ a na oplátku získává úroky z poplatků za obchodování. Zapůjčitel vloží svá aktiva do poolu likvidity dané platformy, která jej následně využívá jako zásobník likvidity pro své obchodníky. Tito následně za obchodování na dané platformě platí poplatky, které z části náleží poskytovatelům likvidity (zapůjčitelům). Tato odměna je jim vyplácena právě ve formě úroků. Vše se děje automaticky na základě smart kontraktu, a tedy bez nutnosti prostředníka.¹¹⁹

V obou výše uvedených případech je výnos z kryptoaktiva ve formě úroků ze zápůjčky, což je jeden z druhu příjmů, který uvádí § 8 zákona o daních z příjmů.¹²⁰ V minulosti se mezi daňovými poradci a finanční správou vedla diskuse, zda by nebylo vhodné podřadit u fyzických osob P2P půjčky pod § 10 zákona o daních z příjmů s ohledem na možné uplatnění výdajů vynaložených na

¹¹⁶ Vyjádření generálního finančního ředitelství, cit. 44.

¹¹⁷ Viz bod 2.2.1.1.

¹¹⁸ Například protokol Aave, více informací na <https://github.com/aave/protocol-v2/blob/master/aave-v2-whitepaper.pdf>.

¹¹⁹ NOCAROVÁ, Michaela. Yield farming – co je potřeba znát? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/yield-farming-co-je-potreba-znat/>.

¹²⁰ Konkrétně § 8 odst. 1 písm. g zák. č. Zákon č. 586/1992 Sb, o daních z příjmů.

dosažení úrokových příjmů. Finanční správa nakonec došla k závěru, že podřazení pod §10 by nebylo správné.¹²¹ S ohledem na pasivnější povahu investice, která odpovídá kapitálové povaze, s jejími závěry souhlasím. Sama finanční správa ovšem ve svém vyjádření¹²² uznala, že v souvislosti s nemožností uplatnit výdaje vynaložené na dosažení úrokových příjmů, spatřuje prostor pro daňověprávní analýzu v rámci diskuse k budoucím legislativním změnám.

¹²¹ *Uplatnění výdajů nezbytně nutných na dosažení úrokových příjmů* [online]. (426/29.05.14). [cit. 2021-11-15].
Dostupné z: <https://www.ucetni-portal.cz/uplatneni-vydaju-nezbytně-nutnych-na-dosazeni-urokovych-prijmu-prispevek-je-uzavren-s-castecnym-rozporem-525-v.html>.

¹²² Cit. 121.

3.2.4. Příjmy z nájmu

Příjmy z nájmu jsou předmětem samostatného daňového režimu podle § 9 zákona o daních z příjmů. Zákonodárce zde příjem vymezil jako a) **příjmy z nájmu nemovitých věcí a bytů** nebo b) **příjmy z nájmu movitých věcí**, kromě příležitostného nájmu. Další podmínkou je, aby se tento příjem nedalil podle § 6 - § 8 zákona o daních z příjmů. V souvislosti s kryptoaktivy rozhodně nemůžeme hovořit o prvním případě, a to o dani z nemovitých věcí a bytů a také o kryptoaktivech zastupitelných. Kategorie, která zde přichází v úvahu je oblast nezaměnitelných kryptoaktiv, tzv. NFT tokeny. Tyto tokeny, jak jsem již výše vymezil, mohou představovat například digitální obraz, písničku známého interpreta, či cenný předmět pro počítačovou hru. V současné době je pro některé možná těžko uvěřitelná představa, že tyto nehmotné předměty mohou mít hodnotu, či dokonce být objektem nájmu. Již dnes ale existuje několik virtuálních galerií,¹²³ které vystavují díla v hodnotě desítek miliónů korun. Možnosti využití těchto tokenů v e-sportu by jistě svým rozsahem vystačily na celou diplomovou práci. Proto jen okrajově zmíním, že e-sport je jedním z nejrychleji se rozvíjejících sportovních odvětví, miliardovým byznysem a hráči, aby mohli konkurovat svým oponentům, neváhají zaplatit tisíce korun za koupi nebo nájem speciálního auta pro svůj závod, nový meč nebo brnění pro svého virtuálního hrdinu, či herní kartičku pro dosažení dokonalého balíčku karet.¹²⁴ Výše uvedeným se pokouším naznačit, že doba, kdy lidé platili za nájem pouze hmotných věcí, je dávno pryč. Technologie blockchainu nám dnes umožňuje vytvářet celé nové virtuální světy, ve kterých si lidé mohou kupovat půdu, stavět domy a provozovat služby¹²⁵. Veškeré tyto virtuální věci mají jedno společné, jsou reprezentovány zápisem na blockchainu, který je zcela unikátní a dovoluje nám jednu nehmotnou věc odlišit od věci jiné. Tyto mohou být dále předmětem různých nájemních smluv.

Karetní hra Splinterlands umožňuje prostřednictvím herního platformy, která funguje na blockchainu, uzavřít nájemní smlouvu na jednotlivé karty nebo celé balíčky karet. Pronajímatel se prostřednictvím smlouvy vyjádřené v blockchainu zaváže, že přenechá herní kartu nájemci k dočasnému užívání a nájemce za to zaplatí pronajímateli odměnu. Odměna je nejčastěji vyjádřena v kryptoaktivu, které bylo vytvořeno spolu s platformou hry. Obdržením odměny vzniká

¹²³ Jedna z galerií tokenizovaných obrazů se nachází i v Praze a nalezneme ji na Staroměstském náměstí. Více informací např. zde: https://cryptoportal.art/?gclid=Cj0KCCQiAnaeNBhCUARIsABEee8Uab-wzq4x2xn2xMKqaMRpsvPY_ZU6OLqyBXZyZFWpBfhJe8Orv0bMaAud_EALw_wcB.

¹²⁴ Her na různých blockchainových platformách existuje poměrně velké množství. Mezi ty nejznámější patří např. projekt Enjin, který vytvořil svůj herní Metaverse, který dovoluje přenášet předměty v rámci několika her. Nebo například karetní hra Splinterlands, která funguje na podobném principu jako populární hra Heartstone.

¹²⁵ Decentraland, více na <https://decentraland.org/>.

pronajímateli zdanitelný příjem. Herní kryptoaktivum je následně plně směnitelné za kryptoaktiva jiná nebo za FIAT peníze.

Při zdanění pronájmu věci v tomto režimu zkoumáme i hledisko vlastnictví věci. Pronajímaná věc musí být v majetku fyzické osoby. Ve chvíli, kdy by věc byla vedena jako obchodní majetek podnikající fyzické osoby, jednalo by se v případě jejího pronájmu o příjem ze samostatné výdělečné činnosti a daňový režim by se přesunul do § 7 zákona.¹²⁶ V souvislosti s § 7 se objevuje možnost podřadit nájem kryptoaktiva pod odst. 2 písm. a). V takovém případě by se příjem musel zakládat na užití nebo poskytnutí autorských práv ke kryptoaktivu. S takovouto úvahou se nemohu ztotožnit. Z dikce § 15 autorského zákona vyplývá, že pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí pronájem díla v hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského prospěchu. Z rozboru kryptoaktiv učiněných výše jsem uzavřel, že se jedná o nehmotné věci movité, které nenabývají hmotné podstaty ani zápisem na elektromagnetický nosič. Dle mého názoru se tedy v tomto případě nebude jednat o pronájem díla podle autorského zákona a nelze tedy příjem z nájmu dosažený podřadit pod § 7 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů.

Pronajímatel se může dostat i do situace, kdy příjem z nájmu bude jeho jediným zdanitelným příjmem a tento nebude překračovat 15.000 Kč. Typickým příkladem může být student, který si při studiu pravidelně přilepšuje pronájmem např. výše zmíněných kartiček ve hře. Takovýto pronajímatel není povinen podle § 38g podávat daňové přiznání. Uznávám, že výše zmíněný příklad dnes nebude příliš častý, považoval jsem ovšem za důležité zde tuto zákonnou výjimku uvést a problém vyřešit komplexně a úplně.

V souvislosti s pronájmem a příjmem z něj vyvstává i otázka základu daně. Základ daně tvoří příjmy, které pronajímatel obdrží od nájemce věci, snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení zajištění a udržení. Tyto výdaje lze uplatnit v režimu 30 % paušálu, a to až do výše 600.000 Kč nebo vyčíslit skutečné náklady, které pronajímateli v souvislosti s pronájmem vznikly.

¹²⁶ PELC, Vladimír. § 9 [Příjmy z nájmu]. In: PELC, Vladimír. Daně z příjmů. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 150.).

3.2.5. Ostatní příjmy

Kategorie ostatních příjmů je spádová kategorie pro příjmy, které se nepodařilo podřadit pod žádný z výše uvedených režimů příjmů. Lze ovšem dojít k závěru, že právě pod ostatní příjmy se bude řadit největší množství operací, které s kryptoaktivy fyzické osoby provádí. S tímto souhlasí i Hanych, který ve své příručce k zdanění kryptoměn uvádí: *Pokud žádnou kryptoměnu netěžíte, nebo jste žádnou kryptoměnu nevložili do obchodního majetku, pak se vás bude týkat jen zdanění v rámci ostatních příjmů.*¹²⁷ I přestože by mnoho investorů rádo danilo své příjmy ze směny kryptoaktiv v jakémkoli jiném režimu, ideálně vůbec, je nutné následovat vyjádření finanční správy a přijmou fakt, že v současné době kryptoaktiva nejsou považována za cenné papíry a ani měny.¹²⁸ Nelze proto k jejich osvobození použít časový test, při kterém po 3 letech dojde k osvobození příjmů od daně. Další z možností, kterou můžeme vídat v diskusích, je argument podobnosti platebních tokenů (kryptoměn) a klasických FIAT měn. I název je přece poněkud zavádějící a svádí k úvahám o možnostech aplikace osvobození příjmů z kurzového rozdílu. Ke kurzovému rozdílu Pelc uvádí: *osvobozený je kurzový zisk při směně peněz z účtu vedeného v cizí měně, s výjimkou kurzových zisků dosažených na regulovaných evropských burzách.*¹²⁹ Hanych na to, ale reaguje následovně *„Aplikace tohoto ustanovení ale naráží na fakt, že pro účely daně z příjmů finanční správa nepovažuje kryptoaktiva za měnu, ale za komoditu,*¹³⁰ což bylo ostatně dokázáno i výše¹³¹. Argumentem pro neaplikaci § 10 bývá i samotná dikce ustanovení. Obsahuje totiž výčet příjmů, které za příjmy ostatní považujeme. Ve výčtu manipulaci s kryptoaktivy žádného druhu nenalezneme. Důležité je si ovšem uvědomit, že zákonodárce použil v definici slovo zejména, které odkazuje na demonstrativnost tohoto výčtu. S tímto souhlasí i Pelc, který uvádí: *ustanovení obsahuje demonstrativní výčet druhů příjmů fyzických osob, které jsou považovány za ostatní příjmy.*¹³² Bohužel pro investory se ukazují výše uvedené názory jako nesprávné a ve spojení všech argumentů lze dojít k závěru, že danit případné zisky ze směny kryptoaktiv budeme v režimu § 10 zákona o daních z příjmů, a tedy jako příjmy ostatní. Znakem, který vede k rozlišení toho, které příjmy je nutné danit, je zákonná podmínka zvýšení majetku.

¹²⁷HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

¹²⁸ Viz. Bod 1.4 a 1.5 diplomové práce.

¹²⁹ § 4 odst. 1, písm. ze) ZDP. V podrobnostech PELC, Vladimír. § 4 [Osvobození od daně]. In: PELC, Vladimír. Zákon o daních z příjmů. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 54.

¹³⁰ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

¹³¹ Viz bod 1.4 diplomové práce.

¹³² PELC, Vladimír. Zákon o daních z příjmů. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015.

3.2.5.1. Pojem příjmu a způsoby jeho dosažení

V případě zdanění směny kryptoaktiv v režimu ostatních příjmů je důležité správně definovat pojem příjmu. Zákon o daních z příjmů příjem definuje v § 2, kde je obecně vymezen jako příjem peněžní, nepeněžní dosažený i směnou. Tato obecná definice přináší do úvahy několik způsobů, jak dosáhnout zákonného příjmu v souvislosti s kryptoaktivy. Nejtypičtějším představitelem bude jistě příjem dosažený směnou kryptoaktiva za FIAT měnu. O tomto druhu příjmu panuje všeobecná shoda a nebývá předmětem sporu.

Klasickým příkladem je nakoupení kryptoaktiva jako investice a její následný prodej, tedy směna, v případě zhodnocení. V lednu nakoupím 1 bitcoin v hodnotě 30.000 Kč za účelem investice a uložení peněz. V prosince se cena 1 bitcoinu dostane na 100.000 Kč a já se rozhodnu bitcoin prodat. V tomto případě jsem dosáhl nepochybně příjmu a musím ho tedy zdanit.

Stejně se bude postupovat při směně kryptoaktiva za zboží či služby v případě jeho zhodnocení v mezidobí od nákupu a následné směny za některý ze statků.

Nakoupím 1 bitcoin v hodnotě 30.000 Kč se záměrem ho určitou dobu držet a následně si v případě jeho velkého zhodnocení koupit automobil v jeho budoucí hodnotě. Za rok se opravdu hodnota jednoho bitcoinu dostane na částku 300.000 Kč a já si za tento 1 bitcoin koupím automobil v hodnotě 300.000 Kč. V případě ocenění zde dostanu zboží v hodnotě 10x vyšší než moje původní náklady a dosáhl jsem tedy bezesporu zvýšení svého majetku ve formě příjmu v hodnotě 270.000 Kč v podobě automobilu, o který se můj majetek zvětšil.

Tento příklad je vzhledem k volatilitě trhu s kryptoaktivy zcela reálný a dobře představitelný. Problém zde vidím v případě, kdy bych kryptoaktivity platil denně za věci běžné potřeby. Dnešní provozovatelé kryptoburz a kryptopeněženek nabízejí platební karty, které jsou způsobilé platit přímo převodem kryptoaktiva. Nákup oblečení, jídla či knih je prostou realitou.¹³³ Můžeme se zde tedy dostat do situací, kdy jeden den nakoupím kryptoaktivum a další den při jejím zhodnocení o 15 % a koupí knížky, budu muset vést záznamy o případném příjmu dosaženém směnou. Jednoduchým řešením tohoto problému by mohla být novela zákona, která by upravila částečně

¹³³Podobné karty nabízí například kryptoburza Binance nebo služba Crypto.com. Více o binance kartě např. zde <https://www.binance.com/en/cards>.

osvobození při nižších příjmech u kryptoaktiv dosažených směnou. V současné chvíli ovšem zdanění podléhají příjmy veškeré.

Poslední možností, která je schopna založit zdanitelný příjem ve vztahu ke kryptoaktivům, je jejich směna za jiné kryptoaktivum bez převodu na běžnou (FIAT) měnu. Tento příjem vyvolává diskusi nejvášnivější, a to z důvodu vysoké volatility kryptoaktiv.

Příkladem bude moci být můj nákup 1 bitcoinu za 5.000 Kč a jeho následná směna za ethereum. V době, kdy jsem se bitcoin rozhodl prodat stoupla jeho hodnota z 5.000 Kč za jednu jednotku bitcoinu na 10.000 Kč za jednu jednotku. Přesto, že jsem za ethereum směnili stále jen 1 bitcoin, jeho hodnota vyjádřená v penězích stoupla a já měl k dispozici objektivně větší hodnotu pro nákup etherea. Pro účely daně je vždy důležité ocenit hodnotu aktiva v penězích v době směny. Ve výše uvedeném případě tedy budu mít příjem ve výši 5.000 Kč a z tohoto budu muset odvést daň. K nákupu etherea nebudu tedy defacto mít k dispozici celých 10.000 Kč, ale pouze jejich nezdaněnou část.¹³⁴

V souvislosti s příjmem dosaženým směnou vznášejí Hanych ve své publikaci zajímavou otázku okamžiku jeho vzniku ve chvíli, kdy obchodník na burze provádí tzv. intraday obchodování.¹³⁵ Dle jeho názoru ke směně ve skutečnosti nedochází, protože v takovémto případě kryptoburza příkazy prodeje a nákupu do blockchainu nezapisuje, pouze obchodníkovi ukazuje virtuální převody a až v případě úspěšného zhodnocení dochází k převodu a obdržení kryptoaktiva od burzy.¹³⁶ Hanychův názor můžeme podložit závěry Nejvyššího správního soudu, který ve svém rozsudku stanovil, že *navýšení majetku musí v právní sféře daňového poplatníka reálně projevit, a to tak, že může být poplatníkem skutečně využitelné. V opačném případě se totiž jedná o navýšení zdánlivé.*¹³⁷ Opačný názor zastává Jelínek¹³⁸, který argument neuskutečnění zápisu do blockchainu neuznává. Jelínek považuje jakouli ziskovou operaci provedenou na burze za okamžik vzniku

¹³⁴ Daň z příjmu FO je v současnosti 15 %. K nákupu etherea po odečtení daně, která činí 750 Kč, mi zbude 9.250 Kč.

¹³⁵ Intraday obchodování, neboli day trading. Investiční strategie, kdy dochází k rychlému obchodování v rámci jednoho dne, často i při využití automatizovaných programů na nákup a prodej. Obchodník neudrží svou pozici otevřenou přes noc, ale uzavírá ji i při nižším cenovém pohybu během dne.

¹³⁶ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

¹³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu České republiky, sp. zn. 2 Afs 42/2005-136, In: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/documentview.seam?documentId=njptembqgzptqnbtl5zwxw3oonzq&groupIndex=0&rowIndex=0>.

¹³⁸ JELÍNEK, Michal. *Bitcoin meetup | Zdanění a daňová optimalizace* [online]. In: 2018 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Zb8sR4EWk18>.

příjmu, protože dochází k efektivnímu zvýšení majetku a propis do blockchainu podle jeho názoru na to vliv nemá. Oficiální pokyn ze strany finanční správy v současné době neexistuje a do doby, než k tomuto problému přijme stanovisko správce daně, bych z opatrnosti v praxi doporučil postup, který zastává Jelínek.

U příjmů dosažených směnou nám vznikají dva problémy, které spolu úzce souvisí. První je problém evidenční, kdy i běžná fyzická osoba může za rok¹³⁹ provést několik stovek směn, které nemusí být vždy evidovány. V současné době již vyspělé kryptoburzy typu Coinbase nebo Binance umožňují archivovat údaje o každém nákupu a prodeji a následně vygenerovat pro uplynulé zdaňovací období výpis provedených obchodů. Existují ovšem i burzy méně technicky dokonalé, které podobné záznamy generovat neumějí. Plně bezzáznamové jsou burzy decentralizované,¹⁴⁰ které fungují nezávisle na centrální autoritě a umožňují směnu bez ověření třetí stranou. V tomto okamžiku by jistě šlo vznést námitku, že sama technologie blockchainu dokáže zachytit každou směnu daného kryptoaktiva a její pohyb mezi účty jednotlivých uživatelů, a proto není speciální evidence potřeba. Toto tvrzení je bezpochyby pravdivé, ovšem trasování jednotlivých pohybů v záznamech blockchainu je velice náročné a v současné době nemáme k dispozici technologii, která by široké veřejnosti dokázala poskytnout spolehlivě a rychle údaje jednoho uživatele o všech jeho aktivitách na všech existujících blockchainech.

Druhým problémem je nedostatek možné kontroly ze strany správce daně. V případě přímé směny kryptoaktiva za peníze, dochází k pohybu a změně přímo na bankovních účtech uživatelů, které jsou lehce dohledatelné, přehledné a pro správce daně přístupné.¹⁴¹ V případě směny na decentralizovaných kryptoburzách neexistuje centrální autorita, která by záznamy o směnách u jednotlivých uživatelů mohla vydat. Jsem ovšem přesvědčen, že tento problém je pouze dočasný. Technologie blockchainu je ideální prostředí, které při užití správných nástrojů dokáže vyhledat veškeré záznamy až do doby svého vzniku.¹⁴² Je tedy pouze otázkou času, než finanční správa dokáže vytvořit program, který ji umožní sledovat veškeré pohyby v rámci blockchainu a následně je přiřadit ke koncovým uživatelům. Do té doby jsou možnosti finanční správy, jak vystopovat nepřiznaný příjem a následně vymoci neodvedenou daň, značně omezeny.

¹³⁹ Zdaňovací období u daně z příjmu FO je kalendářní rok. § 16b zákona o daních z příjmů.

¹⁴⁰ Nejznámější a nejpoužívanější decentralizovaná kryptoburza Uniswap, více na <https://uniswap.org/>.

¹⁴¹ § 57. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

¹⁴² Například i dnes jsme schopni vysledovat, ze kterého účtu byl odeslán vůbec první bitcoin, kam směřoval a kdy se tak stalo.

4. Daň z příjmu právnických osob

Výchozím bodem pro daň z příjmu právnických osob, je stejně jako u osob fyzických, zákon o daních z příjmů. Na rozdíl od zdanění osob fyzických, zákonodárce upustil u předmětu daně od diferenciací druhů příjmů a stanovil, že **předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem.**^{143 144} U právnických osob tedy nedochází k výkladovým problémům, pod který druh příjmů krytoaktiva podřadit jako tomu bylo u osob fyzických. Tento fakt ovšem neznamená, že by u právnických osob byla situace právně jasnější a přehlednější. I zde totiž z důvodu nedostatku legislativy a vyjádření státních orgánů, narazíme na sporné otázky, které zakládají u subjektu daně právní nejistotu.

4.1. Konstruktivní prvky daně z příjmů právnických osob

4.1.1. Subjekt daně

Subjektem daně jsou právnické osoby, které označujeme jako poplatníky. Poplatníkem jsou veškeré právnické osoby, ale i další entity, které z pohledu práva nemají právní osobnost, ovšem zákon o daních z příjmů jim tuto osobnost přiznává.¹⁴⁵ Zákon vyčleňuje určité druhy subjektů, a to na základě kritéria účelu založení. Tímto dochází k vyčlenění tzv. veřejně prospěšných poplatníků, jimž jsou zákonem přiznána specifická pravidla, která upravují podmínky zdanění jejich příjmů.¹⁴⁶ Lze si pravděpodobně představit, že právnická osoba spadající pod veřejně prospěšného poplatníka přijme úplatu, v rámci své nepodnikatelské činnosti, ve formě krytoaktiva a tedy dojde k propojení k tématu diplomové práce. V takovém případě, se bude postupovat jako u kteréhokoli jiného příjmu a nebude se tedy jednat o specifickou úpravu, která by vyžadovala bližší zkoumání.

4.1.2. Předmět daně

¹⁴³ §18 zákona č. 586/1992 Sb, o daních z příjmů.

¹⁴⁴ Dovětek ustanovení §18 zákona o dani z příjmu zní, není-li dále stanoveno jinak. V odst. 2 se nachází, stejně jako u osob fyzických, výčet příjmů, které předmětem daně nejsou. V poměrně dlouhém výčtu ovšem nenalezneme žádný, který by se pro krytoaktiva dal využít.

¹⁴⁵ Boháč, cit. 58.

¹⁴⁶ U veřejně prospěšných poplatníků nejsou předmětem daně např. příjmy z nepodnikatelské činnosti, za podmínek stanovených zákonem nebo dotace, příspěvky a jiná podpora z veřejných rozpočtů. Veřejně prospěšní poplatníci jsou subjekty, které v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonávají činnost, která není podnikáním.

Předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, jak jsem již vymežil v úvodu této kapitoly. Právnícké osoby mohou dosáhnout příjmů v souvislosti s kryptoaktivy z mnoha důvodů. Může se jednat o nákup a prodej kryptoaktiv z důvodu tradingu, diverzifikace portfolia a rozložení rizika, existují i specifické právnícké osoby, které se zaměřují přímo na směnu a prodej kryptoaktiv (tzv. kryptosměnárny a kryptoburzy) nebo z důvodu umožnění alternativního prostředku směny pro své zákazníky, kdy obchodníci přijímají kryptoinvestice jako platidlo za své zboží a služby. V dnešní době je společností, které přijímají za svoje služby a zboží úplatu v některém kryptoaktivu poměrně mnoho. Tyto společnosti mají dvě možnosti, jak svým zákazníkům umožnit platbu v kryptoaktivech. První možností je plně se zapojit do kryptosvětla a přijímané tokeny si ponechat na svém účtu. V takovém případě bude příjem tvořen přímo kryptoaktivy. Druhou možností je využít službu převodu, kdy zákazník sice zaplatí v kryptoaktivu, ale v průběhu převodu program kryptoinvestice automaticky prodá na burze a obchodník již na svůj účet dostane běžnou FIAT měnu. V tomto případě u předmětu daně odpadne nutnost ocenění.

4.1.3. Základ daně

Základ daně tvoří částka představující rozdíl, o který příjmy poplatníka převyšují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. V případě právníckých osob, které jsou účetními jednotkami,¹⁴⁷ se vychází z výsledků hospodaření zjištěného z údajů obsažených v účetnictví.¹⁴⁸ V případě poplatníků, kteří účetnictví nevedou nebo vedou účetnictví jednoduché, základ daně vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji.¹⁴⁹

4.1.3.1. Účetnictví a kryptoinvestice

V souvislosti s účetnictvím kryptoaktiv vzniká problém ohledně stanovení okamžiku výnosu v případě jejich prodeje za FIAT nebo směny za jiné kryptoinvestice. Okamžik, ve kterém účetní jednotka zaúčtuje výnos má zcela zásadní význam jak z pohledu účetnictví, tak z pohledu daně z příjmů.¹⁵⁰ Na rozdíl od běžného prodeje nebo nákupu zboží u kryptoaktiv typicky nedostaneme fakturu, která slouží jako daňový doklad. Záznam o provedené transakci je ovšem navždy uchován

¹⁴⁷ Účetní jednotka může být fyzická nebo právnícká osoba, které vede účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a to v rozsahu, který mu zákon podle kategorie, do níž ji můžeme zařadit.

¹⁴⁸ § 23 odst. 2 písm a) zákona č. 586/1992 Sb, o daních z příjmů.

¹⁴⁹ § 23 odst. 2 písm b) zákona č. 586/1992 Sb, o daních z příjmů.

¹⁵⁰ ŠRÁMKOVÁ, Alice. *Okamžik účtování výnosů a jejich ocenění* [online]. 2017. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.gtnews.cz/publikace/okamzik-uctovani-vynosu-a-jejich-oceneni/>.

v blockchainu. Hanych ve své publikaci¹⁵¹ uvádí dva okamžiky, u kterých může vzniknout výnos. Za první považuje okamžik, kdy prodávající fakticky umožní s kryptoaktivem nakládat kupujícímu, druhým okamžikem je moment, kdy prodávajícímu vznikne právní nárok na odměnu z transakce. Transakce, která se uskutečňuje prostřednictvím blockchainu je dokončena v okamžiku, kdy je těžařem ověřena a zapsána do bloku. V tento moment dochází ke vzniku práva na zaplacení kupní ceny, protože došlo k předání a současně umožnění nakládání s kryptoaktivem druhé straně. Jak uvádí Kasík a Bednář, *základem a esenciální povinností u kupní smlouvy je na straně prodávajícího předat a umožnit nabytí vlastnického práva kupujícímu a na straně kupujícího zaplatit a převzít věc. V případě, že není mezi nimi jiná dohoda nebo jiná zvyklost, jsou prodávající a kupující zavázáni plnit tyto své povinnosti současně.*¹⁵² V souladu s tímto závěrem a argumentací bych se přiklonil k názoru, že účtovat o výnosu bychom měli k okamžiku potvrzení transakce. K podobnému závěru dojdeme v případě směny jednoho kryptoaktiva za druhé, případně jiné zboží. Podobně jako u koupě Kasík a Bednář uvádějí, *že vlastnické právo jedné ze stran se převádí podmíněně za převod vlastnického práva druhé strany k jiné věci.*¹⁵³ Okamžik výnosu tedy nastává až ve chvíli, kdy dojde k oběma převodům.

Ani samotné zaúčtování kryptoaktiv v rámci účetnictví není jednoznačné. Jak samo Ministerstvo financí ve svém sdělení¹⁵⁴ uvedlo, česká účetní legislativa neobsahuje úpravu způsobu účtování kryptoaktiv a tuto problematiku v současné době neupravují ani mezinárodní účetní standardy. Ve sdělení dále ministerstvo uvedlo doporučení, účtovat kryptoaktiva jako zásobu „svého druhu“ podle § 9 vyhlášky č. 500/2002 Sb. K ocenění těchto aktiv ministerstvo doporučilo využít § 25 odst. 1 písm. c), d) a l) a odst. 4 a 5 zákona o účetnictví. Při oceňování kryptoaktiva v době jeho nabytí se dále postupuje podle § 49 vyhlášky 500/2002 Sb. nebo v případě ocenění k rozvahovému dni podle § 55.

Ministerstvo uznává různé druhy i použití kryptoaktiv¹⁵⁵ i přesto doporučuje jednotné účtování, což zdůvodňuje aktuální etapou vývoje, ve které se kryptoaktiva nachází. Tuto formulaci

151 HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA., Cit. 65.

152 KASÍK, Petr, BEDNÁŘ, Václav. § 2118 [Základní povinnosti kupujícího]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 1.

153 KASÍK, Petr, BEDNÁŘ, Václav. § 2184 [Základní ustanovení]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 1.

154 Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn [online]. 2018. [cit. 2021-11-15].

Dostupné také z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/aktuality-a-metodicka-podpora/2018/sdeleni-ministerstva-financi-k-uctovani-31864>.

155 Ve sdělení je přesně použit název digitálních měn, z dikce celého sdělení lze ovšem usuzovat, že se jedná o jiný název pro kryptoaktiva, jako pojem nejvíce obecný a zastřešující.

ze strany ministerstva financí si vykládám jako uznání určitého právního vakua a potvrzení neaktuálnosti a nedostatečnosti úpravy pro jednoznačné právní posouzení, což opět potvrzuje stav právní nejistoty, ve kterém se mnoho subjektů v souvislosti s kryptoaktivy nachází.

4.1.4. Sazba daně a zdaňovací období

Základní sazba daně z příjmů právnických osob je ve výši 19 %. V zákoně existuje i speciální úprava pro základní investiční fond¹⁵⁶ ve výši 5 % a fond penzijní společnosti ve výši 0 %.¹⁵⁷ Zdaňovací období je u právnických osob kalendářní rok, případně hospodářský rok¹⁵⁸ nebo účetní období u osob, které jsou účetními jednotkami a období je delší, než nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců.¹⁵⁹

4.2. Je výhodnější postupovat jako fyzická nebo právnická osoba?

Daň z příjmů právnických osob u kryptoaktiv je bezesporu podobná zdanění příjmů osob fyzických. Narážíme zde na podobné problémy a nedostatky v právní úpravě. V rámci diskusí u kryptoaktiv vždy vyvstane otázka, zda je výhodnější přistupovat k investování, těžbě a podnikání obecně jako fyzická nebo právnická osoba. Právnická osoba má daňové výhody zejména v širokém spektru nákladů, které lze v souvislosti s obchodováním uplatnit. Dále možnost započítat ztrátu při obchodování s kryptoaktivy oproti jiným ziskům je bezpochyby lákavá.¹⁶⁰ Nedaňovým argumentem, který je ovšem nutné zmínit, je snížení rizika při využití právnické osoby pro své podnikání, ovšem za cenu případného dvojího zdanění při výplatě zisku. Nevýhodou mohou být vyšší vstupní náklady a náklady na správu a administraci samotné právnické osoby¹⁶¹. Rozdíl v sazbě daně u fyzických a právnických osob byl v minulosti důvod, který často diskusi rozhodl. U dnešní úpravy již tento argument ztrácí relevanci, a to z důvodu zavedení progresivní sazby daně u osob fyzických, která v okamžiku dosažení 48násobku průměrného příjmu, vyskočí na 23 % a tedy překoná výši sazby u osob právnických. Z výše uvedeného mohu uzavřít, že získat

¹⁵⁶ Základní investiční fond je blíže určen v §17b. zákona o daních z příjmů, přičemž úprava vychází a odkazuje na zák. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

¹⁵⁷ § 21 Zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

¹⁵⁸ Hospodářský rok je období 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, které může začínat pouze prvním dnem jiného měsíce, než je leden.

¹⁵⁹ PELC, Vladimír. § 21a [Zdaňovací období]. In: PELC, Vladimír. Daně z příjmů. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 240.).

¹⁶⁰ U fyzické osoby tomuto brání ust. §10 ods. 4 zák. o daních z příjmů

¹⁶¹ Zdanění kryptoměn – Kompletní návod pro rok 2021 [online]. 2021. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://finex.cz/zdaneni-kryptomen-kompletni-navod/>.

jednoznačnou odpověď na tuto otázku není možné, vždy je nutné přihlídnout ke specifikům daného případu a potřebám tazatele.

5. Jak nedanit

V rámci celé práce jsem se zabýval otázkou, jak správně zdanit nakládání s kryptoaktivy. Málokdo ovšem daně odvádět chce, a proto první otázka většiny lidí poté, co se seznámili s tématem mé diplomové práce a smutnou zprávou, že danit opravdu musí, byla, jak se daním vyhnout. Jak lze již nyní z mé práce usoudit, mnoho možností český právní řád, dle mého názoru, nedává. Jediná odpověď, která mě v souvislosti s touto otázkou napadla, byl přesun daňového rezidentství někam, kde je nakládání s kryptoaktivy od daní osvobozeno.

Na světě existuje 7 zemí, které v současné době nepostihují daněmi za určitých podmínek příjmy z tradingu a směn kryptoaktiv jako nejčastější operaci, která podléhá dani z příjmů. Patří mezi ně **Německo, Singapur, Bělorusko, Švýcarsko, Malta, Malajsie a Portugalsko**.¹⁶² Právní úprava napříč jmenovanými zeměmi se samozřejmě liší, např. Německo pro osvobození od daně u nepodnikajících osob požaduje držet kryptoaktivum alespoň jeden rok.¹⁶³ ¹⁶⁴ Pro právnické osoby by mohla být zajímavou alternativou Malta, která bývá obecně považována za jeden z daňových rájů.¹⁶⁵ Mým cílem ovšem bude poslední jmenovaná země, a to Portugalsko, která v současnosti uplatňuje v případě fyzických nepodnikajících osob nulové daňové zatížení.

5.1. Portugalská úprava daně z příjmů fyzických osob v souvislosti s kryptoaktivy

Portugalsko od začátku zaujímalo k regulaci a obecně ke kryptoaktivům spíše zdrženlivý postoj. Jako u všech světových vládních autorit se první oficiální vyjádření týkala bitcoinu jako nejstaršího a nejznámějšího představitele kryptoaktiv. Jedním z prvních vyjádření byla reakce na zprávu Evropské centrální banky.¹⁶⁶ Banco de Portugal uznala existenci bitcoinu a považuje ho za určitý prostředek směny, nikoli však typ měny. Vyjádřila také nutnost budoucí regulace podle toho, jak se bude akceptace a užívání bitcoinu rozvíjet ve vztahu k reálné ekonomice. Z důvodu

¹⁶² CRYPTOSVĚT.CZ. V jaké zemi nepodléhá nově zdanění kryptoměn? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/509120-v-jake-zemi-nepodleha-nove-zdaneni-kryptomen/>.

¹⁶³ V případě držení kryptoaktiva po kratší dobu se daňové osvobození neuplatní. Výjimku tvoří příjmy do 600 EUR za rok.

¹⁶⁴ MCCLURE, Zac. How Cryptocurrency Is Taxed in Germany [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://tokentax.co/guides/crypto-taxes-in-germany/>.

¹⁶⁵ Daňová sazba u daně z příjmu je na Maltě ve výši 35 %, což ji řadí mezi jednu z nejvyšších v Evropě. Díky propracovanému systému daňových refundací, ovšem konečný společník může dosáhnout na daňovou sazbu ve výši 0-5 %. Zdroj: Blockchain Tax Guidelines in Malta [online]. 3 January 2019. Dostupné z: <https://home.kpmg/mt/en/home/insights/2019/01/blockchain-tax-guidelines-in-malta.html>.

¹⁶⁶ VIRTUAL CURRENCY SCHEMES [online]. 2012. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>.

decentralizace bitcoinu považuje Banco de Portugal úkol budoucí regulace za velmi obtížný, přičemž předpokládá společný postup na úrovni centrálních bank v rámci Evropské unie.¹⁶⁷ V roce 2016 poté v reakci na rozsudek Evropského soudu Hedquist vydal portugalský daňový a celní úřad¹⁶⁸ závazné sdělení č. 5717/15, ve kterém stanovil daňové podmínky pro fyzické osoby, jejichž příjem vznikl směnou kryptoaktiv v souvislosti s podnikatelskou aktivitou. Pro nepodnikající osoby byl příjem ze směny u kryptoaktiv tímto zcela osvobozen. V případě podnikajících osob je důležitá pravidelnost podnikatelské aktivity. V úvahu podle sdělení připadají 3 kategorie příjmů:

- 1) kategorie B: příjmy z podnikání,
- 2) kategorie E: příjmy z finančních investic,
- 3) kategorie G: kapitálové příjmy.

Kategorii E a G, daňový a celní úřad vyloučil s tím, že kategorie G odkazuje na článek 10¹⁶⁹ zákona o dani z příjmů fyzických osob¹⁷⁰ a obsahuje vyčerpávající výčet aktiv a finančních operací s nimi, které jsou schopny generovat kapitálové příjmy a podléhají zdanění podle této kategorie. Nakládání s kryptoaktivy v něm nenalezneme. Kategorie E nelze na směnu kryptoaktiv aplikovat, protože se týká výnosů investování a využívání finančního majetku, k čemuž podle úřadu v tomto případě nedochází.

Kategorie B ovšem již na příjmy dosažené směnou kryptoaaktiva dopadne. Úřad na počátku odkazuje na článek 3 zákona o dani z příjmů,¹⁷¹ ve kterém je stanoveno, že důležité pro podřazení pod tento příjem není předmět činnosti,¹⁷² ale její charakter. Činnost musí splňovat podmínku soustavnosti a být vykonávaná za účelem dosažení zisku.

V případě podnikajících fyzických osob, které splňují znaky uvedené výše, dochází ke zdanění příjmů progresivní sazbou ve výši od 14,5 % do 48 %.¹⁷³

¹⁶⁷ Vyjádření Banco de Portugal k Bitcoinu: v originále: Esclarecimento do Banco de Portugal sobre Bitcoin [online]. 22. listopadu 2013 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bportugal.pt/comunicado/esclarecimento-do-banco-de-portugal-sobre-bitcoin>.

¹⁶⁸ V originále Autoridade tributária e aduaneira.

¹⁶⁹ Artigo 10 [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: https://info.portaldasfinancas.gov.pt/pt/informacao_fiscal/codigos_tributarios/cirs_rep/Pages/irs10.aspx

¹⁷⁰ V originále CÓDIGO DO IMPOSTO SOBRE O RENDIMENTO DAS PESSOAS SINGULARES.

¹⁷¹ Cit. 134.

¹⁷² Předmět činnosti je specifikován pouze obecně jako jakákoli obchodní, průmyslová, zemědělská, lesnická nebo chovatelská činnost, viz. článek 3 odst. 1 písm. a) zákona o dani z příjmů.

¹⁷³ Portugal Individual - Taxes on personal income [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://taxsummaries.pwc.com/portugal/individual/taxes-on-personal-income>.

5.2. Změna daňové rezidentury

Aby výše uvedené informace byly využitelné, musí u osoby dojít k přesunu daňového rezidentství. Pro stanovení, v jakém rozsahu je osoba povinna odvést daň v daném státě, je klíčové právě jeho určení. Pravidla pro stanovení české daňové rezidentury obsahuje jak zákon o daních z příjmů,¹⁷⁴ tak příslušné smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Aby osoba byla považována za českého daňového rezidenta, musí splnit požadavky v § 2 zákona o daních z příjmů, který klade požadavek na obvyklé zdržování se na území České republiky nebo bydliště na území České republiky. Výklad pojmu „bydliště“ a „obvykle se zdržuje“ obsahuje § 2 odst. 4 zákona o daních z příjmů, který stanovuje za bydliště místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat a za poplatníky, kteří se obvykle zdržují považuje ty, kteří na území České republiky pobývají alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce.

Pro podmínky daňové rezidentury v Portugalsku musíme nahlédnout do jejich právních předpisů. Portugalským daňovým rezidentem je osoba, která pobývala na území Portugalska alespoň 183 dnů, v období 12 měsíců, které však musí začínat nebo končit v daném roce. Pro osoby, které nesplní podmínku 183 dnů, ale mají bydliště, které vzhledem k okolnostem svědčí o tom, že se stane jejich bydlištěm trvalým, je stanovena výjimka a mohou být i přesto považovány za daňové rezidenty. Další možností, jak se stát daňovým rezidentem Portugalska, je být 31. prosince člen posádky loď nebo letadla, která je registrována v Portugalsku nebo vykonávat veřejnou funkci.¹⁷⁵

Může nastat situace, kdy osoba splňuje podmínky daňové rezidentury více států nebo si více států nárokuje daňovou povinnost. V takovém případě se postupuje podle mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění. Pokud se budeme držet předchozího příkladu s Portugalskem, určení daňového rezidentství osoby bude vycházet z Mezinárodní smlouvy¹⁷⁶ uzavřené mezi Českou a Portugalskou republikou. Úpravu obsahuje článek 4, přičemž za diferenční kritérium rezidenta je zde v první řadě považován stálý pobyt, poté hledisko užšího osobního a hospodářského vztahu a

¹⁷⁴ § 2 Zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

¹⁷⁵ Článek 16 zákona o dani z příjmu fyzických osob, v originále https://info.portaldasfinancas.gov.pt/pt/informacao_fiscal/codigos_tributarios/cirs_rep/Pages/irs16.aspx.

¹⁷⁶ Mezinárodní smlouva mezi Portugalskem a Českou republikou o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku, uveřejněná ve Sbírce mezinárodních smluv a dostupná mimo jiné zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-275>, zdroj: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>.

následně místo, kde se osoba obvykle zdržuje. Pokud nelze použít žádné z předchozích kritérií, postupuje se podle občanství.¹⁷⁷

Výše popsáný postup se uplatní v případě Portugalska. Česká republika nemá v současnosti uzavřené mezinárodní smlouvy se všemi státy, a proto je nutné vždy ověřit, zda daná smlouva existuje. Každý stát také preferuje jiná kritéria pro určení daňového rezidenství, např. pro Německo, Slovensko nebo právě Portugalsko má vyšší význam kritérium bydliště osoby, naopak USA klade větší váhu státní příslušnosti.¹⁷⁸

¹⁷⁷ Čl. 4, cit. 176.

¹⁷⁸ PFEILEROVÁ, Jaroslava. Postup při určení daňového rezidenství [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.du.cz/33/postup-pri-urceni-danoveho-rezidenstvi-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EipiI_v0jv8B8b7QKy4RKgw/.

Závěr

Kryptoaktiva jsou fenoménem, který i přes svou značnou popularitu stále postrádá komplexní právní úpravu. Úskalí kryptoaktiv ovšem netkví pouze v úpravě chybějící, ale i té stávající. U tvorby většiny relevantních právních předpisů se zákonodárce chytře inspiroval u historické právní úpravy první republiky a v zahraničních právních rádech, ale již nedokázal efektivně postihnout problémy budoucnosti. Z tohoto důvodu i relativně mladá právní úprava nedokáže reflektovat rychle se rozvíjející možnosti moderních technologií. V současné době by podle mého názoru byla nejefektivnější náprava ve formě metodických pokynů správce daně, které by nedostatky v mezidobí překlenuly a zákonodárce by získal čas pro potřebné novelizace. Tyto by ideálně mohly probíhat v harmonizovaném režimu, kdy v oblasti moderních technologií vidím potenciál pro spolupráci na úrovni Evropské unie. I přes výše uvedené nedostatky současná právní úprava poskytuje, alespoň částečný rámec pro řešení cíle mé diplomové práce. Za hlavní cíl jsem si v úvodu stanovil **analýzu daní z příjmů fyzických a právnických osob, při nakládání s kryptoaktivy**. Neboli otázku, **jak správně zdanit příjmy z kryptoaktiv u fyzických a právnických osob?**

I přes výše zmíněné obtíže s nedostatkem zdrojů, si dovoluji tvrdit, že jsem cíl práce naplnil. V počátku své práce jsem se věnoval právním a technologickým aspektům kryptoaktiv. Kryptoaktivum jsem definoval a podrobil analýze jednotlivé druhy možných definic. Následoval rozbor druhů kryptoaktiv, které jsem rozdělil na zaměnitelné a nezaměnitelné, které se dále dělí na platební, investiční a užitné tokeny. Rozbor jsem provedl pomocí analýzy dokumentů evropských a soukromých institucí, které se kryptoaktivy obecně zabývají. Důležité bylo i stanovení pohledu české právní úpravy. Kryptoaktiva nejsou považována za peníze, měnu ani cenný papír, což vyplývá z analýzy českých právních předpisů, která byla podpořena i závěry odborné veřejnosti a orgánů veřejné moci. Tímto byly naplněny dílčí cíle, které jsem si pro tuto kapitolu stanovil. Důkladná právní analýza samotného pojmu i jeho vnímání českým zákonodárcem bylo podle mého názoru klíčové pro následující části diplomové práce.

Zodpovězení hlavní otázky se věnuje zejména třetí a čtvrtá část diplomové práce. V části třetí, která se věnovala zdanění příjmů fyzických osob, jsem se v první subkapitole zaměřil na konstrukční prvky daně, s výjimkou předmětu daně, který byl podrobně rozebrán v subkapitole druhé. Největší pozornost zde byla věnována základu daně, kde kryptoaktiva přinášejí značná úskalí. Ke slovu zde přišly nejen daňové, ale i účetní předpisy. S jejich pomocí jsem popsal

problém stanovení pořizovací ceny aktiva, který nastává u tradingu kryptoaktiv a navrhl možné řešení za použití metody FIFO nebo metody aritmetického průměru. Analýzu jednotlivých druhů příjmů považuji za stěžejní část mé práce. Právě ona nám ve spojení se subkapitolou první dává odpověď na hlavní otázku u fyzických osob. Detailnímu rozboru jsem podrobil jednotlivé druhy příjmu a došel k závěru, že většina operací, které s kryptoaktivy běžná fyzická osoba v dnešní době provádí, bude podléhat sběrnému § 10 zákona o daních z příjmů. Při svém rozboru jsem ovšem přistupoval k problematice komplexně a podařilo se mi u každého z druhů příjmů nalézt případ, který bude v souvislosti s kryptoaktivy relevantní. U příjmů ze závislé činnosti nám ve veřejné sféře, využití kryptoaktiv brání dikce zákoníku práce, který vylučuje u odměny veřejných zaměstnanců naturální formu platu. U zaměstnanců v sektoru soukromém takovéto omezení nemáme, a proto nic nebrání vyplácení části mzdy ve formě kryptoaktiv. Samozřejmě za dodržení dalších zákonem stanovených podmínek. Příjmy ze samostatné činnosti jsou u kryptoaktiv hojně zastoupeny. Podle mého názoru zde spadají příjmy z živnostenského a neživnostenského podnikání, kterých je dosaženo zejména pomocí těžby, případně poskytováním kryptoporadenství. Využití našel i § 7 odst. 2, pod který podle mého názoru spadají příjmy dosažené prodejem nezaměnitelných tokenů. U příjmů z kapitálového majetku a příjmů z nájmu je situace asi nejméně jasná. Vzhledem k tomu, že žádné kryptoaktivum podle současné právní úpravy nelze za cenný papír považovat, je dosažení příjmů v režimu kapitálového majetku značně stíženo. Podle mého názoru, by se § 8 měl využít pro příjmy, kterých je dosaženo ve formě úroků při zápůjčce kryptoaktiv a Yield farmingu. Příjmu, který bude zdaněný v rámci § 9, tedy jako příjem z nájmu, dosáhne osoba v případě uzavření nájemní smlouvy na určité druhy NFT tokenů. Jako ostatní příjmy zdaňujeme zejména příjmy dosažené směnou kryptoaktiv za FIAT měny, zboží a služby nebo jiná kryptoaktiva. Výstupem této kapitoly je komplexní pohled a naplnění cíle analýzy daně z příjmů fyzických osob.

Oblasti zdanění příjmů právnických osob se věnovala čtvrtá kapitola. Vzhledem k jednotnosti úpravy, co se druhů příjmů týče, bylo jádro této části přesunuto rovnou mezi úpravu jednotlivých konstrukčních prvků. V rámci prvku základu daně jsem podrobil bližšímu zkoumání úpravu účetnictví, které s právem daňovým blízkce souvisí. Analýzou právních předpisů a sdělení Ministerstva financí jsem kryptoaktiva v rámci účetnictví zařadil mezi zásoby „svého druhu“ a stanovil okamžik výnosu. Na závěr této kapitoly proběhla krátká diskuse na téma výhodnosti postupu jako právnická nebo fyzická osoba. Vzhledem k závěrům, které jsem v práci učinil již dříve, nešlo jinak než konstatovat, že vždy záleží na okolnostech případu a způsobu nakládání

s kryptoaktivy. Ovšem s upozorněním na největší výhodu, kterou právnické osoby obecně poskytují, a to oddělení majetkového rizika společníka.

Čtenář, by měl být schopen, podle mého názoru, na konci těchto kapitol určit správný daňový režim pro operaci, kterou se svým kryptoaktivem provedl, a tedy **správně zdanit své příjmy v souvislosti s kryptoaktivy.**

Závěrečná část byla věnována komparativnímu srovnání mezinárodního přístupu ke zdanění kryptoaktiv. Prvně bylo zjištěno, že existují země, které se ke kryptoaktivům staví rozdílně, např. Německo, Švýcarsko nebo Portugalsko. Následně byla provedena analýza daňových právních předpisů a vyjádření portugalské finanční správy se zaměřením na míru daňové zátěže, které podléhá trading fyzických osob. Bylo zjištěno, že u nepodnikajících fyzických osob je příjem při tradingu od daně osvobozen. U podnikajících fyzických osob, které splňují zákonem dané podmínky příjmy podléhají zdanění ve výši od 14,5 % do 48 %.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. PICHRT, Jan, Radim BOHÁČ a Jakub MORÁVEK. Sdílená ekonomika tři roky poté - závěry a perspektivy. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 287 s. ISBN 978-80-7598-591-0.
2. LÁNSKÝ, Jan. Kryptoměny. V Praze: C.H. Beck, 2018, xvi, 144. ISBN 978-80-7400-722-
3. STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. Bitcoin a jiné kryptopeníze budoucnosti: historie, ekonomie a technologie kryptoměn, stručná příručka pro úplné začátečníky. Třetí rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2021, 289 stran : ilustrace ; 21 cm. ISBN 978-80-271-1043-8.
4. PELC, Vladimír. *Daně z příjmů: zákon s poznámkami a judikaturou*. V Praze: C.H. Beck, 2021, xxxvii, 624 stran ; 24 cm. ISBN 978-80-7400-833-7.
5. VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. *Daňový systém 2020*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 406 s. ISBN 978-80-7598-887-4.
6. PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ. *Daň z příjmů srozumitelně*. Ostrava: Key Publishing, 2015, 168 stran : tabulky, grafy. ISBN 978-80-7418-243-3.
7. DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Základy účetnictví*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, x, 285 stran ; grafy, tabulky. ISBN 978-80-7552-892-6.
8. KARFÍKOVÁ, Marie. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, x, 344. ISBN 978-80-7552-935-0.
9. HENDRYCH, Dušan, Miroslav BĚLINA, Josef FIALA, Pavel ŠÁMAL, Ivana ŠTENGLOVÁ a Pavel ŠTURMA. *Právní slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.
10. SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018, 535 stran : ilustrace ; 25 cm. ISBN 978-80-7261-537-7.

11. LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.
12. KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 269 stran : ilustrace ; 21 cm. ISBN 978-80-7598-165-3.
13. HENDRYCH, Dušan a kol. Právníkový slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
14. Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. Živnostenský zákon. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, marg. č. 1.).
15. VANČUROVÁ, Alena. Zdanění osobních příjmů. Vydání druhé. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 451 stran : tabulky, grafy ; 21 cm. ISBN 978-80-7552-926-8.
16. PELC, Vladimír. Daně z příjmů. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 150.).
17. HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 1.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. Ministerstvo financí České republiky: Veřejná konzultace – Blockchain, virtuální měny a aktiva [online] [cit. 2021-11-15] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/cenne-papiry/2018/verejna-konzultace-blockchain-virtualni-33613>.
2. MAMORIA, Mohit. Co je Blockchain? A jak funguje? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://jaknakrypto.cz/co-je-to-blockchain-jak-funguje-blockchain/>.
3. http://crypto-world.info/klima/2005/cryptofest_2005.htm.
4. WOLF, KAREL. Veřejné blockchainy pod útokem: jak funguje 51% útok, sobecký útok a na co dojel MtGox [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/verejne-blockchainy-pod-utokem-jak-funguje-51-utok-sobecky-utok-a-na-co-dojel-mtgox/>.

5. NOCAROVÁ, Michaela. Jaký je rozdíl mezi technologií Blockchain a Distributed Ledger Technology? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/jaky-je-rozdil-mezi-technologie-blockchain-a-distributed-ledger-technology/>.
6. *Advice Initial Coin Offerings and Crypto-Assets* [online]. , 49 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-1391_crypto_advice.pdf.
7. *Report with advice for the European Commission on crypto-assets* [online]. 2019. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493daa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf>.
8. *Crypto-Assets: Implications for financial stability, monetary policy, and payments and market infrastructures* [online]. 2019. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op223~3ce14e986c.en.pdf>.
9. *STANOVISKO EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY k návrhu nařízení o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937 (CON/2021/4)*. In: . ročník 2021. Dostupné také z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.152.01.0001.01.CES&toc=OJ%3AC%3A2021%3A152%3AFULL#ntr12-C_2021152CS.01000101-E0012.
10. *Report with advice for the European Commission on crypto-assets* [online]. [cit. 2021-11-15]. 2019. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493daa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf>.
11. DERVIZ, Alexis. *Stablecoins – brána mezi světem kryptoaktiv a konvenčních aktiv?* [online]. [cit. 2021-11-15]. 30. 3. 2020. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Stablecoins-brana-mezi-svetem-kryptoaktiv-a-konvencnich-aktiv/.
12. *Bezhotovostní peníze, platební prostředky* [online]. [cit. 2021-11-15]. 6. 5. 2016. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/penize-a-ucty/bezhotovostni-penize>.

13. NĚMEC, Libor a Jarmila TORNOVÁ. K právní regulaci kryptoměn, díl I. *Právní rádce* [online]. [cit. 2021-11-15]. 15. června 2018. Dostupné z: <https://pravniрадce.ekonom.cz/c1-66168650-k-pravni-regulaci-kryptomen-dil-i>.
14. *Vyjádření generálního finančního ředitelství č.j. 150 211/17/7100-10111-013994* [online]. 2018 Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.
15. ČNB. *Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB?* [online]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>.
16. Vyplývá např. ze stanoviska ČNB ke kryptoměnám a vyjádření Generálního finančního ředitelství č.j. 150 211/17/7100-10111-013994
17. DĚDIČ, Jan, Jan ŠOVAR a Ondřej MIKULA. Proč podle českého soukromého práva nelze uvažovat o (ICO) tokenech jako o cenných papírech. *Právní rádce* [online]. 2018(15-16). [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.finregpartners.cz/wp-content/uploads/2018/09/ICO_Article_2018.pdf.
18. BOHÁČ, Radim. Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění a hazardní hry: Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.
19. The Chainalysis 2021 Geography of Cryptocurrency Report [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://go.chainalysis.com/2021-geography-of-crypto.html>.
20. HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA. *Zdanění kryptoměn* [online]. [cit. 2021-11-15]. 2018. Dostupné také z: <https://www.zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf>.
21. Den zúčtování za dveřmi. Bitcoin a daňové přiznání [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/kryptomeny/423676-jak-zdanit-zisk-z-prodeje-bitcoinu-casovy-test-nepomuze>.

22. Příjmy ze závislé činnosti pro rok 2021 [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>.
23. Miami Mayor Wants to Be Able to Pay City Employees in Bitcoin. Bloomberg [online]. 2021. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-10-12/miami-mayor-says-plan-advancing-to-pay-city-employee5-in-bitcoin>.
24. URBACZKA, Pavel. *Návod, jak vyplácet mzdu v bitcoinech* [online]. 13.5.2018. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://medium.com/bitperia-stories/n%C3%A1vod-jak-vypl%C3%A1cet-mzdu-v-bitcoinech-3fc086a2e200>.
25. zde: <https://www.tradecz.cz/trading-a-dane-aneb-jak-danit-prijmy-z-tradingu-a-investovani/>.
26. *Těžba bitcoinů teoreticky: Jaký je princip těžení?* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.master.cz/blog/tezba-bitcoinu-jake-jsou-principy-tezeni-teoreticky/>.
27. *Výnosy z těžby i prodeje bitcoinů je podle správy třeba zdanit* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/vynosy-z-tezby-i-prodeje-bitcoinu-je-podle-spravy-treba-zdanit>.
28. MERENDA, David. *Vzduchoprázdno kolem bitcoinu* [online]. 18. 7. 2014. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://pravnicradce.ekonom.cz/c1-62519530-vzduchoprazdno-kolem-bitcoinu>.
29. <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2017-10-27/this-ico-looks-an-awful-lot-like-a-share-offering>.
30. <https://github.com/aave/protocol-v2/blob/master/aave-v2-whitepaper.pdf>.
31. NOCAROVÁ, Michaela. Yield farming – co je potřeba znát? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/yield-farming-co-je-potreba-znat/>.
32. *Uplatnění výdajů nezbytně nutných na dosažení úrokových příjmů* [online]. (426/29.05.14). [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.ucetni-portal.cz/uplatneni->

[vydaju-nezbytně-nutných-na-dosažení-urokových-příjmu-příspěvek-je-uzavřen-s-castecnym-rozporem-525-v.html](#).

33. ŠRÁMKOVÁ, Alice. *Okamžik účtování výnosů a jejich ocenění* [online]. 2017. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.gtnews.cz/publikace/okamzik-uctovani-vynosu-a-jejich-oceneni/>.
34. Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn [online]. 2018. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/aktuality-a-metodicka-podpora/2018/sdeleni-ministerstva-financi-k-uctovani-31864>.
35. Zdanění kryptoměn – Kompletní návod pro rok 2021 [online]. 2021. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://finex.cz/zdaneni-kryptomen-kompletni-navod/>.
36. CRYPTOSVĚT.CZ. V jaké zemi nepodléhá nově zdanění kryptoměn? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/509120-v-jake-zemi-nepodleha-nove-zdaneni-kryptomen/>.
37. MCCLURE, Zac. How Cryptocurrency Is Taxed in Germany [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://tokentax.co/guides/crypto-taxes-in-germany/>.
38. Zdroj: Blockchain Tax Guidelines in Malta [online]. 3 January 2019. Dostupné z: <https://home.kpmg/mt/en/home/insights/2019/01/blockchain-tax-guidelines-in-malta.html>.
39. VIRTUAL CURRENCY SCHEMES [online]. 2012. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>.
40. Vyjádření Banco de Portugal k Bitcoinu: v originále: Esclarecimento do Banco de Portugal sobre Bitcoin [online]. 22. listopadu 2013 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bportugal.pt/comunicado/esclarecimento-do-banco-de-portugal-sobre-bitcoin>.

41. PFEILEROVÁ, Jaroslava. Postup při určení daňového rezidenství [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.du.cz/33/postup-pri-urceni-danoveho-rezidenstvi-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EipiI_v0jv8B8b7QKy4RKgw/
42. Portugal Individual - Taxes on personal income [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: <https://taxsummaries.pwc.com/portugal/individual/taxes-on-personal-income>.

Seznam použitých právních předpisů

1. *Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937*. In: . Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52020PC0593>.
2. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
3. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
5. Listina základních práv a svobod, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.
6. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
7. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.
8. Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.
9. Vyhláška č.500/2009 Sb.
10. Český účetní standard č. 15.
11. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.
12. Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon.
13. Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

14. zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.
15. Portugalský zákon o dani z příjmu fyzických osob, v originále CÓDIGO DO IMPOSTO SOBRE O RENDIMENTO DAS PESSOAS SINGULARES https://info.portaldasfinancas.gov.pt/pt/informacao_fiscal/codigos_tributarios/cirs_rep/Pages/irs10.aspx
16. Mezinárodní smlouva mezi Portugalskem a Českou republikou o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku, uveřejněná ve Sbírce mezinárodních smluv a dostupná mimo jiné zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-275>, zdroj: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>.

Seznam použité judikatury

1. Rozsudek nejvyššího správního soudu, č.j. 2 Afs 42/2005-136
2. Rozsudek Soudního dvora EU Hedqvist, č.j. C-264/14

Seznam ostatních zdrojů

1. ELBERT, Tomáš. Kryptoaktiva jako cenné papíry?. Olomouc, 2020. rigorózní práce (JUDr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Právnická fakulta.
2. MÁRA, Petr. Přepálené NFT? A proč je Bitcoin pro starý? [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ITJ6VojBeys>.
3. JELÍNEK, Michal. *Bitcoin meetup | Zdanění a daňová optimalizace* [online]. In: 2018 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Zb8sR4EWk18>.

Seznam obrázků

1. Obr. 1 grafické znázornění výsledného rozdělení kryptoaktiv
2. Obr. 2 daňová soustava ČR

Zdanění příjmů v souvislosti s kryptoaktivy

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá právními aspekty daně z příjmů u fyzických a právnických osob v souvislostech, které mohou nastat při nakládání s kryptoaktivy všeho druhu. Moderní fenomén kryptoaktiv je zejména v poslední době předmětem mnoha diskusí, ovšem právní úprava a ucelené metodiky pro postup v případě zdanění příjmů chybí. Proto je hlavním cílem této diplomové práce analýza daní z příjmů fyzických a právnických osob z kryptoaktiv. Pokud bychom tento cíl přeformulovali do otázky, zněla by, jak správně zdanit příjmy z kryptoaktiv u fyzických a právnických osob?

V rámci práce jsem se musel vypořádat i s technologickými a právními aspekty kryptoaktiv a daní. Pojem kryptoaktiva, včetně jeho definice a obsahu je i nyní, více jak 10 let od jeho vzniku, stále předmětem diskuse. Podobně bylo v rámci práce nutné analyzovat české právní předpisy a určit, co kryptoaktivum vůbec z pohledu českého práva je. V případě daně obecně bylo nutné podrobit průzkumu samotný pojem a účel daně.

Analýzou právních předpisů a odborných publikací a při použití dedukční metody jsem došel k závěru, že v současné době je právní úprava v České republice dostatečná, pro zodpovězení hlavní otázky. Nejčastější operace s kryptoaktivy pro fyzické osoby bude podléhat sběrnému § 10 zákona o daních z příjmů, přičemž ovšem existují i případy, kdy nakládání s kryptoaktivy splňuje podmínky pro využití ostatních ustanovení zákona. U osob právnických jsem došel k závěru, že nakládání s kryptoaktivy bude z daňového hlediska velmi podobné jako u osob fyzických. Případné odchylky jsou zachyceny v práci, zejména se zaměřením na účetní problematiku, která s problematikou daňovou úzce souvisí. I přes závěry, které se mi podařilo učinit, je dle mého názoru nutné provést řadu legislativních úprav, kterými dojde k vyjasnění sporných oblastí, které se v popisované problematice hojně vyskytují.

Klíčová slova: Daně z příjmů, kryptoaktiva, zdanění.

Income taxation related to cryptoassets

Abstract

This diploma thesis deals with the legal aspects of income tax for natural and legal persons in contexts which may arise when dealing with cryptoassets of all kinds. The modern phenomenon of cryptoassets has been the subject of much discussion, especially in recent times, but legislation and comprehensive methodologies governing procedure for taxation of income are lacking. Therefore, the main objective of this thesis is to analyse income tax on cryptoassets for natural and legal persons. If we reformulate this objective into a question, it would be: How do we correctly tax income from cryptoassets for natural and legal persons?

Within the framework of my thesis, I also had to deal with the technological and legal aspects of cryptoassets and taxes. The concept of a cryptoasset, including its definition and content, is still a matter of debate even now, more than 10 years after its creation. Similarly, it was necessary to analyse the Czech legislation and determine what a cryptoasset is from the point of view of Czech law within the framework of the thesis.

By analysing the legislation and professional publications and using the deductive method, I came to the conclusion that the current legal framework in the Czech Republic is sufficient to answer the main question. The most frequent operations with cryptoassets for natural persons will be subject to the collective provisions of Section 10 of the Act on Income Tax, whereas there are, however, cases where handling of cryptoassets meets the conditions for application of other provisions of the Act. In the case of legal persons, I concluded that handling of cryptoassets will be very similar to that of individuals from a tax point of view. Possible deviations are captured in the thesis, especially with a focus on accounting issues, which are closely related to tax issues. Despite the conclusions which I have been able to draw, in my opinion, a number of legislative amendments are necessary to clarify the controversial areas which abound in the issue described.

Klíčová slova: Income tax, cryptoassets, taxation.